

HMS

HITNA MEDICINSKA SLUŽBA

SLUŽBENO GLASILO HRVATSKOG ZAVODA ZA HITNU MEDICINU

Foto: Mario Boić

SADRŽAJ

NOVOSTI

Poticaj za beneficirani radni staž podnose poslodavci ili sindikati.....	4
Helikopterska hitna medicinska služba cijelu godinu u Dubrovačko-neretvanskoj županiji.....	6
Tomislav Fabijanić: Kompletno osoblje reagiralo je vrlo profesionalno.....	6
Zavodu za hitnu medicinu Međimurske županije priključena djelatnost sanitetskog prijevoza.....	9

DOGODILO SE

Smjernice olakšavaju zbrinjavanje hitnih stanja kod palijativnih bolesnika.....	10
Hrvatski sustav hitne medicine predstavljen na slovenskom 27. međunarodnom simpoziju o urgentnoj medicini.....	10
Prevenција nesreća osoba starije životne dobi u fokusu konferencije.....	11
O izazovima pandemije na slovenskom Zdravstvenom razvojnom forumu.....	11
Globalna epidemija istaknula nedvojbenu važnost djelatnika hitne medicine.....	12
Naglašena važnost medicinskih sestara i tehničara u pandemiji.....	12
10. obljetnica rada Zavoda za hitnu medicinu Krapinsko-zagorske županije.....	13
Povelja zahvalnosti Zavodu za hitnu medicinu Virovitičko-podravске županije.....	13
Istaknuta uloga Hitne medicinske pomoći Karlovac u Domovinskom ratu.....	14
Hrvatsko društvo za hitnu medicinu obilježilo 30. obljetnicu rada.....	14
Otvoren Objedinjeni hitni bolnički prijem u Općoj bolnici „Dr. Ivo Pedišić“ u Sisku.....	15

KOMENTAR

Hitna medicinska služba i sanitetski prijevoz u kontinuiranoj borbi s koronavirusom.....	16
--	----

TEMA BROJA

Brojni projekti Hrvatskog zavoda za hitnu medicinu jamče razvoj sustava hitne medicine i telemedicine.....	18
--	----

KARIJERE

Davor Vukobrat: Kontinuirana edukacija glavni je preduvjet za kvalitetan rad.....	23
---	----

EDUKACIJA

Vili Beroš: Na tečaju se ujedinilo znanje i iskustvo zdravstvenog sustava.....	26
Hitna medicinska služba sudjelovala u vježbi potrage i spašavanja zrakoplova <i>ASAR 2021-3</i>	27
<i>Hitnjaci</i> upoznali Zapovjedni sustav nove generacije - NICS.....	27
Nastavljen program edukacija u hitnoj medicini.....	28
Za uporabu AVD uređaja dosad educirano gotovo 4000 naših sugrađana.....	29
Iskusni praktičari podijelili znanja i iskustva.....	30
Održan niz predavanja vrhunskih stručnjaka iz različitih grana medicine.....	31

LJUDI

Goran Stokić: Hitnu treba voljeti, a ne odrađivati.....	32
---	----

IZDVAJAMO

Brz i efikasan medicinski odgovor.....	36
--	----

UVODNIK

Dragi čitatelji,

na izmaku smo još jedne pandemijske godine pune odricanja, obzira prema drugima i fizičke, ali nikad socijalne distance. Iako smo u vrtlogu četvrtog i dosad najagresivnijeg vala, s prepunim COVID-19 odjelima i snažnim pritiskom na našu službu, moramo biti optimistični te se odgovornim i profesionalnim pristupom izboriti sa svim izazovima koje ova zdravstvena i civilizacijska kriza svakodnevno postavlja ispred nas.

S pogledom prema naprijed i u nadi da bolja vremena dolaze, pripremili smo i ovaj broj časopisa *Hitna medicinska služba* u kojem vam donosimo mnoštvo zanimljivih i aktualnih tema iz područja hitne medicine. Središnju temu posvetili smo nizu inovativnih projekata Hrvatskog zavoda za hitnu medicinu (HZHM) kojima je primarni cilj daljnji razvoj sustava hitne medicine i telemedicine. Unapređenje znanja i vještina djelatnika, modernizacija njihovih radnih uvjeta, procesa i opreme te podizanje kvalitete hitne medicinske skrbi i telemedicinskih usluga, temeljne su odrednice projekata koje HZHM provodi u suradnji s partnerima iz lokalne zajednice, zemlje i inozemstva.

I u novom broju časopisa čekaju vas naše redovite rubrike. Dok u rubrici *Karijere* donosimo presjek impresivne četrdesetogodišnje karijere ravnatelja Zavoda za hitnu medicinu Primorsko-goranske županije Davora Vukobrata, dr. med. spec., u rubrici *Ljudi* predstavljamo vam osebujnog i svestranog specijalista u djelatnosti hitne medicine Gorana Stokića, bacc. med. techn. iz Nastavnog zavoda za hitnu medicinu Grada Zagreba.

Naši suradnici, zdravstveni profesionalci - Branka Bardak, dr. med., prim. Boris Hrečkovski, dr. med., Marijan Bašić, mag. med. techn. i doc. prim. dr. sc. Josip Samardžić, dr. med. podijelili su s nama kronologiju medicinskog odgovora na veliku prometnu nesreću koja se u srpnju 2021. dogodila na autocesti A3 kod Slavenskog Broda. Brz i kvalitetan odgovor sustava hitne medicine rezultat je kontinuirane edukacije, odnosno tečaja *Cro-MRMI* koji se redovito održava upravo u Slavonskom Brodu. Djelici atmosfere s posljednjeg održanog tečaja možete vidjeti u našoj rubrici *Edukacija*.

Sa zbrinjavanjem velike nesreće susreo se i Zavod za hitnu medicinu Sisačko-moslavačke županije kada je njihovo područje u prosincu prošle godine pogodio razorni potres magnitude 6,2 prema Richteru. Nažalost, sedam je osoba preminulo, a posljedice potresa i danas su vidljive. Pružanje hitne medicinske skrbi među ruševinama i u uvjetima otežane komunikacije bilo je zahtjevno i izazovno, a više o organizaciji rada hitne medicinske službe neposredno nakon potresa pročitajte u intervjuu s ravnateljem sisačko-moslavačkog Zavoda Tomislavom Fabijanićem, dr. med. U ostatku časopisa pronađite još pregršt tema vezanih za edukacije u hitnoj medicini, ali i ostale novosti iz naše djelatnosti.

I zadnje, ali ne i najmanje važno, želim vam ugodne božićne i novogodišnje blagdane ispunjene srećom, veseljem i zdravljem. Neka vam služba s vašom *hitnjačkom* obitelji bude mirna i uspješna. Sretan vam Božić i nova godina!

Prim. mr. Maja Grba-Bujević, dr. med.

Stož osiguranja s povećanim trajanjem

Foto: Mario Boić

Poticaj za beneficirani radni staž podnose poslodavci ili sindikati

Djelatnici hitne medicinske službe (HMS) rade u specifičnim uvjetima – odluke donose brzo na temelju malo dostupnih podataka te podnose stalni teret odgovornosti pri zbrinjavanju hitnih pacijenata, što ih svakodnevno izlaže stresnim situacijama. Uz akumulirani stres koji može izazvati ozbiljne mentalne probleme djelatnicima, rad u HMS-u podrazumijeva i česte fizički zahtjevne intervencije. Zbog svega navedenog, Hrvatski zavod za hitnu medicinu u više je navrata naglašavao važnost njihova ostvarivanja prava na staž osiguranja s povećanim trajanjem, odnosno beneficirani radni staž. U tom cilju je, još 2015. godine, organizirao predavanje tadašnje ravnateljice Hrvatskog zavoda za zaštitu zdravlja i sigurnost na radu prim. dr. sc. Marije Zavalić, dr. med. koja je predstavnicima sindikata i djelatnicima HMS-a podrobno objasnila kako mogu ostvariti to pravo. Način utvrđivanja radnih mjesta i zanimanja na kojima se računa beneficirani radni staž u općem mirovinskom sustavu propisan je Zakonom o stažu osiguranja s povećanim trajanjem, a kako do istog ponovo smo upitali Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike. U nastavku donosimo odgovore Kabineta ministra resornog ministarstva na ovu temu.

➤ Unazad par godina napravljena je analiza radnih mjesta i zanimanja s beneficiranim radnim stažem te se neka nisu našla u novom Zakonu o stažu osiguranja s povećanim trajanjem. Koja radna mjesta i zanimanja su „isplaćena“ s popisa i zašto?

Kroz sveobuhvatnu mirovinsku reformu od 1. siječnja 2019. je, između ostalih, donesen i novi Zakon o stažu osiguranja s povećanim trajanjem kojim je institut tzv. beneficiranog staža prilagođen tehnologijama 21. stoljeća. Stručnjaci medicine rada i zaštite na radu proveli su reviziju i izradili stručnu podlogu s analizom radnih mjesta i zanimanja na kojima se staž osiguranja računa s povećanim trajanjem.

Na temelju izrađene stručne dokumentacije odlučeno je da se, od 95 postojećih, ukidaju 43 radna mjesta na kojima nema zaposlenih radnika, a na 22 radna mjesta snizio se stupanj povećanja staža osiguranja jer su stručnjaci medicine rada i zaštite na radu utvrdili da su razvojem tehnologija i primjenom mjera zaštite na radu smanjeni rizici i štetnosti utjecaja na zdravlje. Također, od postojećih 11 zanimanja, ukinuto je jedno.

➤ Jesu li neka druga radna mjesta i zanimanja „zauzela“ njihovo mjesto?

U novi Zakon o stažu osiguranja s povećanim trajanjem uvedena su dva nova zanimanja, voditelj kabinske posade zrakoplova i član kabinske posade zrakoplova. Podnositelj poticaja za uvrštenje novih zanimanja u Zakon, Sindikat kabinskog osoblja zrakoplova, priložio je stručnu dokumentaciju izra-

đenu sukladno propisanoj metodologiji, a kojom se dokazuje primjena staža osiguranja s povećanim trajanjem.

Tadašnji Hrvatski zavod za zaštitu zdravlja i sigurnost na radu je nakon podrobne raščlambe dostavljene dokumentacije uz stručan i objektivan pristup ocijenio da je poticaj osnovan, stoga su predložena zanimanja uvrštena u spomenuti Zakon, na način da im se svakih 12 mjeseci provedenih na navedenim zanimanjima računa u staž osiguranja kao 15 mjeseci.

Također, proširen je i krug osiguranika – osoba s invaliditetom kojima se staž osiguranja računa s povećanim trajanjem na oboljele od drugih sustavnih upalnih bolesti zglobova i vezivnog tkiva, gluhooslijepe osobe i osobe s Downovim sindromom budući da je utvrđeno da se navedene dijagnoze utvrđene kod tih osoba neće tijekom njihova života promijeniti. Ujedno je određeno da se osiguranicima – osobama s invaliditetom kojima se staž osiguranja računa s povećanim trajanjem, isti računa bez obzira na činjenicu rade li u punom ili nepunom radnom vremenu.

➤ Koliko je trenutno u Hrvatskoj kategorija zaposlenika koji imaju pravo na beneficirani radni staž, a koliko samih osiguranika i koliko se za njih godišnje izdvaja financijskih sredstava iz državnog proračuna?

Stož osiguranja s povećanim trajanjem uređen je Zakonom o stažu osiguranja s povećanim trajanjem, kao općim propisom, ali i posebnim propisima za pojedine kategorije osiguranika (npr. vojska, policija, vatrogasci, pomorci i dr.).

„Novim Zakonom o stažu osiguranja s povećanim trajanjem institut tzv. beneficiranog staža prilagođen je tehnologijama 21. stoljeća

U matičnoj evidenciji Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje na dan 1. studenoga 2021. evidentirano je ukupno 35 570 osiguranika (bez osiguranika – osoba s invaliditetom) kojima se staž osiguranja računa s povećanim trajanjem. Od tog broja, 24 217 osiguranika ostvaruje pravo na staž osiguranja s povećanim trajanjem prema općem propisu, a 11 353 osiguranika prema posebnim propisima. Broj osiguranika – osoba s invaliditetom kojima se staž osiguranja računa s povećanim trajanjem iznosi 1915.

Vežano za dio pitanja koji se odnosi na izdvajanja financijskih sredstava iz državnog proračuna, ističemo kako je sukladno Zakonu o doprinosima koji je u nadležnosti Ministarstva financija, za osiguranike kojima se staž osiguranja računa s povećanim tra-

Ilustracija

Foto: Mario Boić

” Ovisno o štetnim utjecajima utvrđenim u stručnoj dokumentaciji utvrđuje se i stupanj povećanja u rasponu od dva do maksimalno šest mjeseci

1999., od strane stručnjaka iz medicine rada i zaštite na radu provedena je revizija poslova na kojima se staž osiguranja računa s povećanim trajanjem, na temelju koje je utvrđeno da više ne postoji osnovanost za računanje staža osiguranja s povećanim trajanjem djelatnicima u izvanbolničkoj hitnoj medicinskoj službi. Stoga, stupanjem na snagu navedenog Zakona, djelatnici hitne medicinske službe više nisu imali pravo na staž osiguranja s povećanim trajanjem, tzv. beneficirani staž.

janjem obveznik uplate dodatnog doprinosa poslodavac, a samo se za kategoriju osiguranika - osobe s invaliditetom dodatni doprinos financira iz državnog proračuna.

Za navedenu kategoriju osiguranika u 2020. godini izdvojeno je 5.353.394,96 kuna, a za razdoblje od siječnja do listopada 2021. 5.629.710,15 kuna. Prema odredbama Zakona o mirovinskom osiguranju, Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje ne vodi evidenciju o vremenu koje su osiguranici proveli na određenim mjestima u Ministarstvu obrane, Ministarstvu unutarnjih poslova i Ministarstvu pravosuđa i uprave.

› Temeljem kojih kriterija se definiraju radna mjesta i zanimanja koja ostvaruju pravo na beneficirani radni staž?

Način utvrđivanja radnih mjesta i zanimanja na kojima se računa tzv. beneficirani staž u općem mirovinskom sustavu propisan je Zakonom o stažu osiguranja s povećanim trajanjem. Novo radno mjesto ili zanimanje može se uvrstiti u Zakon na poticaj poslodavca ili sindikata danog na temelju stručne dokumentacije izrađene prema metodologiji koja je propisana Pravilnikom o metodologiji izrade stručne dokumentacije radi utvrđivanja staža osiguranja s povećanim trajanjem. Ovisno o štetnim utjecajima utvrđenim u stručnoj dokumentaciji utvrđuje se i stupanj povećanja u rasponu od dva (12/14) do maksimalno šest mjeseci (12/18), prema kojima se plaća dodatni doprinos za I. i II. mirovinski stup koji je također utvrđen prema stupnju povećanja (od 4,86% do 17,58%).

› Hrvatski zavod za hitnu medicinu u više je navrata ukazivao na težinu, uvjete i odgovornost rada u izvanbolničkom HMS-u čiji su djelatnici sve do 1999. godine imali pravo na beneficirani radni staž. Zašto im je to pravo ukinuto?

Prije donošenja Zakona o stažu osiguranja s povećanim trajanjem koji je stupio na snagu 15. srpnja

› Iako je radna sposobnost u odnosu na godine radnika individualna, koliko je realno za očekivati da djelatnici HMS-a u šezdesetima budu u dobroj tjelesnoj kondiciji kako bi, primjerice, trčali s pacijentom na nosilima s trećeg kata?

Štetni utjecaji na radnom mjestu, posljedice štetnih utjecaja na zdravlje i radnu sposobnost utvrđuju se u stručnoj dokumentaciji. Naime, samo stručnjaci iz područja medicine rada i zaštite na radu mogu sukladno propisanoj proceduri utvrditi je li moguće određeni, u konkretnom slučaju, posao djelatnika hitne medicinske službe, obavljati u određenoj životnoj dobi. Ovisno o eventualno utvrđenim štetnim utjecajima, utvrđuje se i stupanj povećanja staža osiguranja, kao i sniženje dobne granice za odlazak u mirovinu.

› Kako djelatnici hitne medicinske službe mogu ponovo ostvariti pravo na beneficirani radni staž?

U općem mirovinskom sustavu, poticaj za utvrđivanje novog radnog mjesta i zanimanja može dati poslodavac ili sindikat na temelju stručne dokumentacije izrađene prema metodologiji koja je propisana Pravilnikom o metodologiji izrade stručne dokumentacije radi utvrđivanja staža osiguranja s povećanim trajanjem. Ovisno o štetnim utjecajima utvrđenim u stručnoj dokumentaciji, utvrđuje se i stupanj povećanja i snižavanje dobne granice za ostvarivanje prava na mirovinu. Troškove izrade stručne dokumentacije koju izrađuju tvrtke ovlaštene za pružanje usluga iz područja zaštite na radu, snosi podnositelj poticaja.

Stručna dokumentacija izrađena prema propisanoj metodologiji dostavlja se ministarstvu nadležnom za mirovinski sustav koje pribavlja mišljenje specijaliziranih znanstvenih ili stručnih ustanova. Bez prethodno izrađene stručne dokumentacije kojom je utvrđena opravdanost utvrđivanja konkretnog

radnog mjesta / zanimanja, nije moguće pristupiti izmjeni, odnosno dopuni Zakona o stažu osiguranja s povećanim trajanjem.

Treba dodati kako je, osim općeg mirovinskog sustava, staž osiguranja s povećanim trajanjem uređen i posebnim propisima za pojedine kategorije osiguranika za koje ne možemo sa sigurnošću potvrditi neophodnost i način izrade stručne dokumentacije u takvim slučajevima.

› Što sve stručna dokumentacija takvog poticaja treba sadržavati sukladno Pravilniku o metodologiji izrade stručne dokumentacije radi utvrđivanja staža osiguranja s povećanim trajanjem?

Stručna dokumentacija mora se priložiti za točno određeno radno mjesto, odnosno zanimanje koje je definirano ugovorom o radu, a ako se traži za više radnih mjesta, mora biti priložena stručna dokumentacija za svako pojedinačno radno mjesto. U stručnoj dokumentaciji koju izrađuju tvrtke ovlaštene za pružanje usluga iz područja zaštite na radu, moraju biti navedeni podaci o radnom mjestu, o štetnim utjecajima na radnom mjestu, o posljedica ma štetnih utjecaja na zdravlje i radnu sposobnost i planu mjera za uklanjanje odnosno smanjivanje razine štetnih utjecaja pri radu te razlozi zbog kojih se ne mogu primjenom plana mjera ukloniti uzroci koji uzrokuju oštećenje zdravlja, odnosno koji su osnova za priznavanje staža osiguranja s povećanim trajanjem. Također, u stručnoj dokumentaciji moraju biti navedeni i podaci o broju ozljeda na radu i bolovanja na pojedinom radnom mjestu u razdoblju od pet godina te o profesionalnim bolestima u razdoblju od deset godina.

› Jeste li razmišljali o uvođenju profesionalne mirovine ili mirovine koja bi bila regulirana posebnim propisima za poslove koji su opasni i štetni po zdravlje?

U hrvatskom mirovinskom sustavu je kroz institut staža osiguranja s povećanim trajanjem za zaposlenike koji obavljaju osobito teške i štetne poslove koji utječu na zdravlje i radnu sposobnost, odnosno rade u zanimanjima koja zbog prirodnog opadanja fizioloških funkcija navršavanjem određenih godina života ne mogu uspješno obavljati, omogućeno računanje staža u povećanom trajanju i slijedom toga omogućavanje ranijeg ostvarivanja prava na starosnu mirovinu.

Osim Zakonom o stažu osiguranja s povećanim trajanjem, kao općim propisom, staž osiguranja s povećanim trajanjem je za određena radna mjesta, odnosno zanimanja koja se također smatraju opasnim i za zdravlje štetnima, uređen i posebnim propisima.

Važeći zakonski okvir u pogledu valoriziranja rada na teškim i po zdravlje i radnu sposobnost opasnim poslovima, smatramo primjerenim hrvatskim prilikama. ■

Helikopterska hitna medicinska služba cijelu godinu u Dubrovačko-neretvanskoj županiji

Dubrovačko-neretvanska županija dobila je cjelogodišnju Helikoptersku hitnu medicinsku službu (HHMS), a tim povodom održana je pokazna vježba na helidromu pokraj Opće bolnice Dubrovnik

Služba je uspostavljena sporazumom između Ministarstva zdravstva, Ministarstva unutarnjih poslova i Dubrovačko-neretvanske županije, a uz pomoć Hrvatskog zavoda za hitnu medicinu (HZHM). Za razliku od proteklih pet godina kada je HHMS s bazom u Zračnoj luci Dubrovnik djelovao isključivo tijekom turističke sezone, od 15. travnja 2021. građanima i posjetiteljima ovog područja dostupan je tijekom cijele godine.

Nužnost produljenja usluge na cijelu godinu

Nakon pokazne vježbe koja je potvrdila spremnost HHMS-a, ravnateljica HZHM-a prim. mr. Maja Grba-Bujević, dr. med. naglasila je kako se u proteklih pet godina pokazala potreba produljenja usluge na cijelu godinu. „Već u prva dva dana potvrdilo se da je služba potrebna, jer smo imali dvije intervencije, u Metkoviću i Janjini“, izjavila je prim. mr. Maja Grba-Bujević, dr. med. te napomenula kako je služba tu prvenstveno zbog građana jer im pruža sigurnost.

Olakšan pristup hitnom pacijentu

Do realizacije namjenskog HHMS-a koji je uvršten u Nacionalni plan razvoja zdravstva 2021. – 2027., medicinski tim za HHMS Dubrovnik osigurava Ministarstvo zdravstva, a helikopter i posadu Ministarstvo unutarnjih poslova (MUP). Dimenzije i tehničke karakteristike MUP-ovog helikoptera znatno olakšavaju pristup bolesniku jer se njime može slijetati na različite površine. Zahvaljujući tome, svim stanovnicima i posjetiteljima Dubrovačko-neretvanske županije omogućena je dostupnost odgovarajuće hitne medicinske skrbi i pravovremeni pristup bolnicama, odnosno zbrinjavanje u okviru „zlatnog sata“.

Hitna medicinska služba na potresom pogođenim područjima

Tomislav Fabijanić: Kompletno osoblje reagiralo je vrlo profesionalno

Iako živimo na trusnom području, nitko nije ni slutio da će Hrvatsku u godinu dana uzdrmati čak tri snažna potresa. Nakon zagrebačkog potresa u ožujku 2020. godine, dva snažna potresa pogodila su područje Sisačko-moslavačke županije pri čemu je onaj od 29. prosinca 2020. s magnitudom 6,2 prema Richteru odnio sedam života i ostavio apokaliptične prizore razrušenih mjesta. Epicentar mu je bio pet kilometara jugozapadno od Petrinje na dubini od deset kilometara. Prvi na terenu bili su djelatnici Zavoda za hitnu medicinu Sisačko-moslavačke županije koji su unatoč strahu, uspjeli ostati „hladne“ glave i pružiti hitnu medicinsku skrb svim potrebitima. O organizaciji rada hitne medicinske službe (HMS) i stanju na terenu neposredno nakon potresa, razgovarali smo s ravnateljem sisačko-moslavačkog Zavoda Tomislavom Fabijanićem, dr. med.

Ravnatelj Zavoda za hitnu medicinu Sisačko-moslavačke županije Tomislav Fabijanić, dr. med.

Foto: Zavod za hitnu medicinu Sisačko-moslavačke županije

➤ Možete li nam ispričati svoj doživljaj razornog potresa?

Potres me zatekao u uredu za vrijeme radnog vremena. Do sada sam par puta doživio potres, ali ovaj je stvarno bio najjači. Toliko je bio jak da sam se pridržavao za stol jer se drugačije nisam mogao zadržati na nogama. Cijela zgrada se tresla, kompjutori su padali, rušili su se ormari, a zidovi pucali.

➤ Nakon tog početnog šoka trebalo je brzo i kvalitetno organizirati rad timova HMS-a. S obzirom na to da su Vaši djelatnici doživjeli potres i pretrpjeli velik strah, koliki Vam je to bio izazov?

Nakon potresa svi smo iz zgrade izletjeli van i iako smo bili u strahu, moram priznati da je kompletно osoblje reagiralo vrlo profesionalno. Djelatnici Medicinske prijavno-dojavne jedinice ostali su na svojim mjestima bez obzira na to što su zidovi popucali, a dijelom se i srušili. Ostalo osoblje brzo je iznosilo medicinsku opremu iz zgrade pa smo na našem parkiralištu odmah krenuli sa slaganjem kompleta za zbrinjavanje hitnih pacijenata. U prvih nekoliko minuta nismo mogli ostvariti komunikaciju prema ostalim ispostavama zbog gutitka telefonske veze. Po uspostavljanju veze

te djelomičnom saznanju o opsegu posljedica potresa, uputili smo dva dodatna tima HMS-a za Petrinju. U roku sat vremena, svi djelatnici koji nisu bili u službi, a stanuju u Sisku, sami su, bez posebnog poziva, došli na svoja radna mjesta što pokazuje njihovu profesionalnost i humanost.

➤ U pomoć su Vam pristigli i timovi iz drugih županijskih zavoda. Koliko ih je ukupno stiglo i do kada su Vam pomagali? Kako je bio organiziran rad HMS-a na terenu?

U pomoć su nam pristigli timovi HMS-a i sanitetskog prijevoza iz drugih županija tako da smo tog dana na područjima pogođenim potresom na terenu imali 65 medicinskih timova. Oni su bili raspoređeni dijelom u Glini, nešto u Petrinji i većim dijelom u Sisku. Osim te prvobitne pomoći, tijekom cijelog siječnja 2021. godine imali smo na raspolaganju, uz naše redovite timove, dodatna dva tima iz okolnih županija koji su nam pomagali u našem svakodnevnom radu. Jedan je sudjelovao u pružanju hitne medicinske skrbi u Sisku, drugi u Petrinji. Iskoristio bih ovu priliku i zahvalio svima koji su nam došli pomoći i time pokazali zavidnu solidarnost u ovako teškoj situaciji.

Stanica medicinske opskrbe vezana za potres

› U potresu su oštećene zgrade ispostava Zavoda u Petrinji i Glini. Gdje su Vaši djelatnici iz tih ispostava nastavili rad?

Zgrada u Petrinji je najviše oštećena te je baš neki dan i srušena. U Glini je zgrada nešto bolje prošla, ali je do potpune rekonstrukcije neupotrebljiva. Prva dva dana nakon potresa u Petrinji smo se smjestili u jednu sobu u dijelu Doma zdravlja koji je bio neoštećen, a potom smo dobili tri kontejnera koje smo uredili i opremili te je u njima sad organiziran rad Ispostave Petrinja. Za potrebe rada naše službe u Glini, dobili smo dva kontejnera i jednu pokretnu kuću na kotačima.

› Kako napreduje obnova tih zgrada?

Obnova u Glini još nije počela jer je projektna dokumentacija u izradi, a s obzirom na to da je zgrada u Petrinji srušena, gradit će se nova zgrada Doma zdravlja u kojoj će HMS imati svoje krilo s garažom i potrebnim prostorom za daljnji rad.

› Je li u potresu oštećena još neka imovina Zavoda za hitnu medicinu Sisačko-moslavačke županije? Što je s vozilima i opremom?

Uz spomenute zgrade u Petrinji i Glini, u potresu je oštećena i naša glavna zgrada u Sisku. Zahvaljujući donaciji međunarodne humanitarne organizacije

INICIJATIVA ONE CROATIA DONIRALA VOZILO ZAVODU ZA HITNU MEDICINU SISAČKO-MOSLAVAČKE ŽUPANIJE

Udruženje hrvatsko-američkih profesionalaca (Association of Croatian American Professionals) u suradnji s 28 udruženja Hrvata širom svijeta, a okupljenih u inicijativu One Croatia, doniralo je u travnju ove godine vozilo za potrebe Ispostave Petrinja Zavoda za hitnu medicinu Sisačko-moslavačke županije.

Vozilo je preuzeo ravnatelj županijskog Zavoda Tomislav Fabijanić, dr. med., a primopredaji je prisustvovala i ravnateljica Hrvatskog zavoda za hitnu medicinu prim. mr. Maja Grba-Bujević, dr. med. s pomoćnikom za pravne poslove Lukom Pejčićem, dipl. iur. „Ovo novo vozilo svakako će doprinijeti poboljšanju kvalitete rada hitne medicinske službe na potresom pogođenom području“, rekla je tom prigodom primarijus Grba-Bujević. Donirano vozilo marke Volkswagen

Crafter opremljeno je najsuvremenijom opremom sukladno Standardu vozila i vanjskog izgleda vozila za obavljanje djelatnosti izvanbolničke hitne medicine.

Udruženje hrvatsko-američkih stručnjaka međunarodna je mreža od preko 2000 profesionalaca koja obuhvaća sve industrije i akademske zajednice. Od 2014. godine ova neprofitna organizacija nastoji povezati hrvatsko-američke profesionalce iz SAD-a i cijelog svijeta. ■

Unutrašnjost vozila koje je inicijativa One Croatia donirala Zavodu za hitnu medicinu Sisačko-moslavačke županije

S lijeva na desno: Tomislav Fabijanić, dr. med., izv. prof. dr. sc. Vili Beroš, dr. med., izv. prof. dr. sc. Silvio Bašić, dr. med. i prim. mr. Maja Grba-Bujević, dr. med.

„ U pomoć su nam pristigli timovi HMS-a i sanitetskog prijevoza iz drugih županija tako da smo tog dana na područjima pogođenim potresom na terenu imali 65 medicinskih timova

International Medical Corps dobili smo potrebna sredstva te nam je zgrada nedavno uređena i šteta je sanirana u potpunosti. Vrijednost radova iznosila je 330.000 kuna. Na svu sreću vozila i sva glavna medicinska oprema nisu stradali u potresu, pa smo mogli normalno nastaviti s radom.

› Koliko ste intervencija imali prvog dana potresa i o kakvim intervencijama je bila riječ?

Na sam dan potresa koji nas je pogodio nešto iza podneva pa do ponoći, dakle u tih prvih gotovo 12 sati imali smo 80 intervencija i 337 poziva. Ukupno je 27 intervencija bilo vezano za povrijeđene u potresu, a 36 ih se odnosilo na psihičke stres reakcije uzrokovane potresom. Ostale intervencije ticale su se našeg uobičajenog svakodnevnog rada.

› Jesu li intervencije s vremenom opadale ili su rasle radi velikog broja građana koji su pokušali sanirati posljedice potresa na stambenim objektima?

Srećom, broj intervencija i poziva je ipak u idućim danima padao, ali smo imali povećan broj sanitetskih prijevoza. >>

” Djelatnici MPDJ-a ostali su na svojim mjestima bez obzira na to što su zidovi popucali, a dijelom se i srušili

» » Osim zbrinjavanja ozlijeđenih u potresu i redovne službe, izvanbolnički HMS radio je i na premještanju pacijenata iz oštećenih bolnica u Sisku i Petrinji. Gdje ste ih vozili?

S obzirom na to da nas je potres zadesio u jeku pandemije bolesti COVID-19 te da je znatno oštećio objekte sisačke bolnice, ali i ostalih medicinskih ustanova u Sisku, Petrinji i Glini, morali smo pacijente iz tih ustanova, kao i iz domova umirovljenika u Petrinji i Glini, evakuirati na sigurno. Uz pomoć vanjskih timova, uspjeli smo na dan potresa do 23:30 evakuirati 350 pacijenata iz sisačke bolnice i još 200 korisnika domova umirovljenika. Bolničke pacijente prevezli smo u zagrebačke bolnice te Opću bolnicu Karlovac i Neuropsihijatrijsku bolnicu „dr. Ivan Barbot“ u Popovači.

» S obzirom na pandemiju, je li organizacija rada HMS-a i u tom aspektu nakon potresa bila zahtjevnija te kako ste balansirali između te dvije velike ugroze?

Zbog pandemije je cijela situacija oko zbrinjavanja bila posebno komplicirana. Imali smo velik broj zaraženih pacijenata, većim dijelom težeg zdravstvenog stanja, što je iziskivalo posebne postupke prilikom prijevoza. To je dodatno otežalo rad HMS-a i zapravo nam predstavljalo najveći problem. Srećom, odmah smo dobili humanitarnu pomoć te zaštitnu opremu tako da smo sve zadatke mogli izvršiti. Sastavili smo poseban tim za COVID-19 pacijente te tim za standardne intervencije, a balansirajući između ta dva problema uspjeli smo sve obaviti na vrijeme.

» Kada ste se vratili u uobičajen režim rada?

U normalan način rada vratili smo se otprilike tri do četiri mjeseca nakon potresa. U tom razdoblju smo dodatno opremili kontejnere u Petrinji i Glini te uredili prostor oko njih kako bi vozila bila na sigurnom i kako bi mogli koliko-toliko normalno obavljati redovni posao dok ne dobijemo nove prostore.

» Kad se osvrnete iza sebe, jeste li zadovoljni odgovorom HMS-a na ovako veliku krizu izazvanu elementarnom nepogodom? Koliko je Vama i Vašim djelatnicima u tom odgovoru pomogao tečaj Medicinski odgovor na veliku nesreću?

Kada pogledam unazad na cjelokupnu situaciju koja je bila tih dana, moram priznati da sam zadovoljan s odgovorom HMS-a Sisačko-moslavačke

MPDJ Sisak nakon potresa

” Zadovoljan sam s odgovorom HMS-a Sisačko-moslavačke županije. Smatram da smo na vrijeme i dobro reagirali u datoj situaciji i pod tim okolnostima te da je posao obavljen visoko profesionalno

odgovor na veliku nesreću bolje snašli, ali upravo su oni i vodili druge, što je na kraju rezultiralo dobro obavljenim poslom.

» Biste li danas nešto drugačije napravili?

Naravno da bih danas nakon ovog iskustva neke stvari odradio drugačije. Čovjek uči dok je živ, a najbolje se nauči uživo na vlastitoj koži kada se pokaže da je praksa ipak malo drugačija od teorije. I kod nas, kao i u ratu važi pravilo da svi planovi u ovakvim nesrećama padaju u vodu kad se krene u akciju. Međutim, to su sve samo manje stvari, fineše koje je lako popraviti ako čovjek ima iskustvo. Ono što bih još jednom istaknuo je neizmjerena zahvala svim županijskim zavodima za hitnu medicinu koji su nam došli pomoći. Također, posebno bih zahvalio i prim. mr. Maji Grba-Bujević, dr. med. koja je sve te dane provela s

Foto: Zavod za hitnu medicinu Sisačko-moslavačke županije

VRIJEDNE DONACIJE ORGANIZACIJE INTERNATIONAL MEDICAL CORPS

Uz donaciju sredstava za cjelovitu obnovu zgrade Zavoda za hitnu medicinu Sisačko-moslavačke županije, međunarodna humanitarna organizacija International Medical Corps donirala je županijskom Zavodu kontejner za nesmetan rad hitne medicinske službe u Glini te vozilo ukupne vrijednosti 413 tisuća kuna.

Vrijedne donacije realizirane su zahvaljujući uspješnoj suradnji ravnateljice Hrvatskog zavoda za hitnu medicinu prim. mr. Maje Grba-Bujević, dr. med. i Marina Tomaša iz neovisne i neprofitne organizacije koja pruža pomoć područjima pogođenima katastrofom - International Medical Corps. ■

” Uz pomoć vanjskih timova, uspjeli smo na dan potresa do 23:30 evakuirati 350 pacijenata iz sisačke bolnice i još 200 korisnika domova umirovljenika

nama na terenu te pomogla u koordinaciji i organizaciji cjelokupnog posla i omogućila nam kontakte s različitim donatorima koji su nam pomogli u sanaciji štete, kao i nabavi potrebne opreme. Dobra vila je dobra vila.

» I za kraj, držite li pokraj izlaznih vrata ruksak spakiran za evakuaciju?

Ruksak za evakuaciju nalazio se malo dalje od vrata prilikom potresa, pa smo ga sada ipak približili izlazu iz zgrade. ■

županije. Smatram da smo na vrijeme i dobro reagirali u datoj situaciji i pod tim okolnostima te da je posao obavljen visoko profesionalno. Naravno da se djelatnici koji su prošli tečaj Medicinski

Sanitetski prijevoz

Foto: Zavod za hitnu medicinu Međimurske županije

Ravnateljica Zavoda za hitnu medicinu Međimurske županije Vladimira Križaj-Grabant, dipl. iur. s djelatnicima sanitetskog prijevoza

Zavodu za hitnu medicinu Međimurske županije priključena djelatnost sanitetskog prijevoza

Zavod za hitnu medicinu Međimurske županije preuzeo je u veljači ove godine djelatnost sanitetskog prijevoza od Doma zdravlja Čakovec, a time i osam medicinskih sestara i tehničara te 16 vozača i isto toliko vozila za sanitetski prijevoz.

Odlukom o osnovama za sklapanje ugovora o provođenju zdravstvene zaštite iz obveznog zdravstvenog osiguranja propisano je da Međimurska županija ima osam timova sanitetskog prijevoza, odnosno 16 radnih timova. Kako bi kompletirao timove sukladno važećim pravilnicima, Zavod je zaposlio dodatnih osam medicinskih sestra i tehničara. S obzirom na broj i vrstu prijevoza koje moraju obaviti na dnevnoj razini te na udaljenost između zdravstvenih ustanova sekundarne i tercijarne razine u koje se pacijenti voze, Zavod ima potrebu za širenjem ove djelatnosti i povećanjem broja timova, otkrila nam je ravnateljica Zavoda za hitnu medicinu Međimurske županije Vladimira Križaj-Grabant, dipl. iur.

Nova oprema i vozila

Novim djelatnicima međimurski Zavod je uz pomoć Županije osigurao prostor za rad, nabavio radnu odjeću, ali i dodatnu medicinsku opremu za vozila. Također, proveo je i edukaciju djelatnika o osnovnim mjerama održavanja života uz upotrebu automatskog vanjskog defibrilatora. „Pri kraju je postupak javne nabave dva vozila za sanitetski prijevoz te vozila uskoro stižu u Zavod“, rekla nam je ravnateljica Križaj-Grabant te napomenula kako je veći dio preuzetih vozila za sanitetski prijevoz prilično dotrajan i zahtijeva zamjenu novim vozilima, za što su potrebna znatna financijska sredstva. Osim toga, dodala je, potrebno je proširiti prostor za vojni park Zavoda izgradnjom garaža za vozila hitne medicinske službe (HMS) te nadstrešnica za vozila sanitetskog prijevoza.

Tko ima pravo na sanitetski prijevoz?

Pravo na sanitetski prijevoz ostvaruju osobe koje su

nepokretne, teško pokretne i kojima zbog prirode bolesti nije preporučeno samostalno kretanje. Pacijenti se prevoze od kuće do zdravstvene ustanove ili obrnuto te između dvije zdravstvene ustanove, a na temelju naloga koji izdaje liječnik ili Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje. Sanitetski prijevozi mogu biti planirani (dijaliza, zakazani pregledi), hitni (na zahtjev liječnika) ili na osobni zahtjev (plaćeni prijevoz).

S nalogom za sanitetski prijevoz potrebno je isti najaviti, a to može, osim liječnika, obaviti i sam pacijent, član obitelji ili druga ovlaštena osoba (pod uvjetom da je nalog već osiguran). Nalog se dostavlja osobno Prijavno-dojavnoj jedinici sanitetskog prijevoza, a može se i najaviti telefonom ili *e-mailom* i to najkasnije 24 sata prije prijevoza pacijenta na lokacije unutar 150 km, odnosno 48 sati prije vožnje na destinacije koje su udaljene preko 150 km. Također, osobama koje trebaju sanitetski prijevoz, a ne mogu ostvariti pravo na nalog za isti, Zavod omogućava korištenje usluge na vlastiti zahtjev, ali ona se plaća prema cjeniku usluga sanitetskog prijevoza Zavoda.

Zahtjevna organizacija

Sanitetski prijevoz na raspolaganju je stanovnicima Međimurske županije radnim danom od 6:30 do 22 sata, a subotom od 6:30 do 19 sati. Zavod je organizirao i pripravnost tima sanitetskog prijevoza tijekom noći, vikenda i blagdana za potrebe iznenadnih i hitnih prijevoza. S obzirom na to da djelatnici u pripravnost dolaze od kuće, Zavod moli korisnike da ovu uslugu koriste racionalno i odgovorno.

Organizacija rada sanitetskog prijevoza je specifična i izuzetno zahtjevna. Naime, informaciju o broju prijevoza koji se mora obaviti idući dan, voditelj djelatnosti sanitetskog prijevoza i dispečer doznaju samo dan ranije, odnosno 48 sati ranije za prijevoze na destinacije udaljene više od 150 km. Taj broj često varira pa je teško predvidjeti broj timova po-

trebnih za idući dan. Osim toga, broj timova ovisi i o destinacijama na koje se pacijenti odvoze jer nije isto pacijenta odvesti na lokaciju u Čakovcu ili Zagrebu. „Što je udaljenija lokacija, to se duljina samog prijevoza i odsutnost jednog tima sanitetskog prijevoza znatno odužuje“, istaknula je ravnateljica Križaj-Grabant te dodala kako, uz redovne prijevoze, djelatnici saniteta obavljaju i hitne prijevoze koji nisu najavljeni i zahtijevaju organizaciju tima odmah. „Ovakvi prijevozi često znače da o tom prijevozu ovisi nečiji život ili je pacijentu ozbiljno ugroženo zdravlje i tjelesni integritet zbog čega ne trpe nikakvu odgodu“, upozorila je ravnateljica međimurskog Zavoda. Sanitetski prijevoz od početka pandemije bolesti COVID-19 obavlja i prijevoz pacijenta koji su pozitivni ili kod kojih postoji sumnja na zarazu novim koronavirusom. Ti prijevozi traju dulje jer djelatnici trebaju obući potpunu zaštitnu odjeću, a po završetku prijevoza dezinficirati vozilo.

Profesionalan i stručan rad

„Kako bi se svim korisnicima usluga sanitetskog prijevoza pružila u optimalnom vremenu, a timovi racionalno koristili, često se u vozilo smješta više korisnika koji se voze na destinacije na istoj ruti ili obavljaju pretrage ili medicinske postupke u isto vrijeme“, otkrila nam je ravnateljica Križaj-Grabant koja je ovim putem zamolila sve korisnike usluga za razumijevanje i strpljenje u slučaju da moraju pričekati na svoj prijevoz. Korisnici usluga sanitetskog prijevoza su osobe koje su nepokretne ili teško pokretne te kojima zbog prirode bolesti nije preporučeno samostalno kretanje, a djelatnici Zavoda moraju se pobrinuti da svaki od njih na vrijeme stigne na svoje odredište, kao i da se u što kraćem vremenu vrati na svoje polazište. „Naši djelatnici profesionalno i stručno rade vrlo zahtjevan posao, prilagođavajući se iz minute u minutu novonastalim situacijama i svakom pacijentu pristupaju individualno, sukladno njegovim potrebama“, izjavila je ravnateljica međimurskog Zavoda. Apsolutno neprihvatljivim ocijenila je ponašanje pojedinaca koji se prema djelatnicima sanitetskog prijevoza ponašaju kao da su „taksi služba“, zahtijevajući da se njihove potrebe stave ispred potreba svih drugih pacijenata, kao i da ih se vrijeđa, naziva pogrđnim imenima, pa čak i prijeti. „Zavod ulaže maksimalne napore u organizaciju sanitetskog prijevoza kako bi svaki korisnik usluge što brže i sigurnije stigao na svoje odredište, a da se pri tome osjeća ugodno koliko to pojedina situacija dozvoljava. Kvaliteta rada konstantno se poboljšava te se nadamo da ćemo postići zadovoljstvo i djelatnika i korisnika usluga sanitetskog prijevoza“, zaključila je Križaj-Grabant.

Osim međimurskog Zavoda, sanitetski prijevoz integriran je u djelatnost zavoda za hitnu medicinu Koprivničko-križevačke, Osječko-baranjske, Sisačko-moslavačke, Splitsko-dalmatinske, Varaždinske, Virovitičko-podravске, Zadarske i Zagrebačke županije te Grada Zagreba. ■

Bioetički susreti: zdravlje od rođenja do smrti

Smjernice olakšavaju zbrinjavanje hitnih stanja kod palijativnih bolesnika

O primjeni *Nacionalnih smjernica za rad izvanbolničke i bolničke hitne medicinske službe (HMS) s pacijentima kojima je potrebna palijativna skrb*, govoreći na znanstveno-stručnom skupu *Karlovački bioetički susreti: zdravlje od rođenja do smrti* održanom u prosincu 2021. godine u Karlovcu voditeljica Odjela za edukacije Hrvatskog zavoda za hitnu medicinu (HZHM) Sanja Predavec, dr. med.

U zbrinjavanju palijativnog pacijenta sudjeluje cijeli niz stručnjaka, uključujući i tim HMS-a. „Djelatnicima HMS-a u pružanju hitne medicinske skrbi palijativnim pacijentima često nisu unaprijed dostupni podaci o pacijentu, a i vrijeme zbrinjavanja pacijenta je ograničeno“, rekla je tom prilikom doktorica Predavec te naglasila kako bi palijativni pacijenti trebali biti sustavno zbrinuti, čime bi imali manju potrebu za intervencijama HMS-a. Naime, fokus palijativne skrbi u završnoj fazi bolesti nije izlječenje, već ublažavanje nelagode i boli te održavanje kvalitete života do njegovog kraja kroz kontrolu simptoma i pružanje bolesnicima psihološke, duhovne i socijalne podrške.

Kako bi se unaprijedilo akutno zbrinjavanje pacijenata kojima je potrebna palijativna skrb, HZHM je 2015. godine izdao priručnik *Nacionalne smjernice za rad izvanbolničke i bolničke hitne medicinske službe s pacijentima kojima je potrebna palijativna skrb*. Priručnik sadrži općenite informacije o palijativnoj skrbi, opise hitnih stanja i informacije o specifičnom kliničkom prosuđivanju pri zbrinjavanju pacijenta, kao i o komunikaciji s pacijentom i obitelji. Zapravo, priručnik djelatnicima HMS-a pruža smjernice za rad s pacijentima kojima je potrebna palijativna skrb i njihovim obiteljima te sadrži i dio koji se odnosi na savjetovanje obitelji umirućeg pacijenta, odlučivanje o primjerenosti medicinskih postupaka i načinu priopćavanja loših vijesti.

U izlaganju koje je pripremila u suradnji s ravnateljicom HZHM-a prim. mr. Majom Grba-Bujević, dr. med. i Sašom Balijom, mag. med. techn. iz Odjela za sestrištvo HZHM-a, doktorica Predavec istaknula je važnost temeljnih principa moderne medicinske etike, odnosno bioetike u palijativnoj skrbi, a to su dobročinstvo, neškodljivost, autonomnost i pravednost. I dok su dobročinstvo i neškodljivost vođeni maksimalnom dobrobiti i minimalnom štetom za bolesnika, autonomija se temelji na pravu pacijenta da sam donese odluku o prihvatanju ili neprihvatanju daljnjih postupaka. Pravednost, pak, predstavlja načelo kojim se zdravstveni radnici vode u rješavanju različitih stručnih mišljenja i stavova, a koji su najčešći razlog nepovjerenja bolesnika u odluke.

Karlovački znanstveno-stručni skup održan je u organizaciji Opće bolnice Karlovac, a u suradnji s Medicinskim fakultetom i Fakultetom zdravstvenih studija Sveučilišta u Rijeci, Veleučilištem u Karlovcu, Hrvatskim bioetičkim društvom, Hrvatskim liječničkim zborom - Podružnica Karlovac i Integrativnim centrom mentalnog zdravlja.

Hrvatski sustav hitne medicine predstavljen na slovenskom 27. međunarodnom simpoziju o urgentnoj medicini

O proteklih 12 godina kontinuiranog rada i zalaganja Hrvatskog zavoda za hitnu medicinu (HZHM) na pozvanom predavanju 27. međunarodnog simpozija o urgentnoj medicini u Ljubljani, održanom u lipnju 2021. godine, govoreći je zamjenica ravnateljice HZHM-a prim. dr. sc. Ingrid Bošan-Kilibarda, dr. med.

Reorganizacijom koja je započela 2009. godine Hrvatska je dobila jedinstven sustav hitne medicine kojim je izjednačena dostupnost i podignuta kvaliteta usluge hitne medicinske skrbi, istaknula je primarijus Bošan-Kilibarda na predavanju koje je pripremila u suradnji s ravnateljicom HZHM-a prim. mr. Majom Grba-Bujević, dr. med., pomoćnikom ravnateljice HZHM-a Damirom Važanićem, mag. med. techn. i Sašom Balijom, mag. med. techn. iz Odjela za sestrištvo HZHM-a.

„Uz povećan broj timova izvanbolničke hitne medicinske službe (HMS) i ukupno uspostavljena 24 objedinjena hitna bolnička prijema (OHBP) s odgovarajućim, standardiziranim procesom rada, uveli smo specijalizaciju hitne medicine, standardizirali postupke zbrinjavanja, a redovito se nabavlja medicinska oprema, uređaji i pribor“, naglasila je zamjenica ravnateljice HZHM-a te dodala kako Zavod intenzivno radi na novim projektima koji uključuju i te-

lemedicinsko povezivanje vozila HMS-a s OHBP-om. HZHM je postavio dobre temelje za daljnji proaktivni i strateški razvoj sustava hitne medicine s fokusom na promjene koje će ga učiniti još kvalitetnijim, zaključila je doktorica Bošan-Kilibarda.

Dvodnevni 27. međunarodni simpozij o urgentnoj medicini održan je u online formatu, a predavanja su se prenosila iz Ljubljane brojnim liječnicima, stomatolozima te medicinskim sestrama i tehničarima koji se u radu susreću s hitnim slučajevima. Organizator simpozija je Slovensko združenje za urgentno medicinu u suradnji sa Zbornicom zdravstvene inžinjerstva Slovenije - Zvezom društev medicinskih sester, babcin i zdravstvenih tehnikov Slovenije, Sekcijom medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v urgenciji i Sekcijom reševalcev v zdravstvu.

Konferencija *Sigurnost cestovnog prometa*

Prevenција nesreća osoba starije životne dobi u fokusu konferencije

Ravnateljica HZHM-a prim. mr. Maja Grba-Bujević, dr. med. sudjelovala je na panel raspravi konferencije *Sigurnost cestovnog prometa*

Foto: <https://www.jutarnji.hr/>

Na panel raspravi digitalne konferencije *Sigurnost cestovnog prometa Jutarnjeg lista* o prevenciji nesreća sudionika starije životne dobi održanoj u veljači 2021. godine, sudjelovala je ravnateljica Hrvatskog zavoda za hitnu medicinu i potpredsjednica Odbora za zdravstvo i socijalnu politiku Hrvatskog sabora prim. mr. Maja Grba-Bujević, dr. med.

„Hitna medicinska služba ne dijeli pacijente na one starije i mlađe životne dobi, već postupa po *Hrvatskom indeksu prijema hitnog poziva za medicinsku prijavno-dojavnu jedinicu* te ih rangira prema stupnju hitnosti“, istaknula je tom prigodom primarijus Grba-Bujević. Dodala je kako se kasnije može uočiti razlika između starijih i mlađih hitnih pacijenata u smislu da starije osobe koje dožive traumu često imaju druge komorbiditete koji, u konačnici, mogu utjecati na njihov zdravstveni ishod. S obzirom na neminovno značajnije demografsko starenje stanovništva u buduć-

nosti i njihovu izrazitu ranjivost u prometu, primarijus Grba-Bujević pozdravlja sve moguće preventivne i edukacijske aktivnosti koje bi doprinijele sigurnosti starijih osoba u prometu.

Demografsko starenje stanovništva dugoročan je trend koji je u Europi započeo prije nekoliko desetljeća. Prema podacima Eurostata, udio osoba starijih od 65 godina činio je 20,3 % ukupnog stanovništva EU-27, a predviđa se da će do 2100. činiti 31,3 % stanovništva. Stoga je potrebno kontinuirano pratiti sve sudionike u prometu, rekao je na panelu voditelj Službe za javno zdravstvo Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo prim. doc. dr. sc. Ranko Stevanović, dr. med. te napomenuo da je iznimno važno u taj proces uključiti liječnike obiteljske medicine jer oni primjećuju promjene na svojim pacijentima. Društva koja imaju razvijeniji javni prijevoz, imaju i sigurniji cestovni promet, istaknuo je doc. dr. sc. Marko Ševrović sa zagrebačkog Fakulteta prometnih znanosti, dok je pomoćnik glavnog tajnika Hrvatskog autokluba dr. sc. Sinan Alispahić naglasio važnost edukacije za svaku starosnu dob.

Na panel raspravi sudjelovali su i voditelj Službe za sigurnost cestovnog prometa Ministarstva unutarnjih poslova Josip Mataija, izvršni predsjednik Hrvatskog Crvenog križa Robert Markt te predstojnik Katedre za kazneno postupovno pravo Pravnog fakulteta u Rijeci prof. dr. sc. Petar Veić. Svi sudionici, uključujući moderatora Dušana Miljuša, složili su se kako starije osobe pripadaju ugroženijoj skupini u cestovnom prometu, a Josip Mataija iz MUP-a napomenuo je da stradavaju i kao vozači i kao putnici. Uz raspravu o navedenoj problematici, na konferenciji je održano nekoliko uvodnih prezentacija i izlaganja.

Konferenciju su podržali ministar zdravstva izv. prof. dr. sc. Vili Beroš, dr. med., ministar unutarnjih poslova Davor Božinović i izvršni direktor Europskog vijeća sigurnosti prometa (European Transport Safety Council) Antonio Avenoso, a sudionicima i *online* pratiteljima obratio se i glavni urednik *Jutarnjeg lista* Goran Ogurlić. ■

O izazovima pandemije na slovenskom Zdravstvenom razvojnom forumu

Strateške ciljeve i aktivnosti Republike Hrvatske u borbi protiv pandemije bolesti COVID-19 predstavio je pomoćnik ravnateljice Hrvatskog zavoda za hitnu medicinu (HZHM) Damir Važanić, mag. med. techn. na Zdravstvenom razvojnom forumu koji se u lipnju 2021. godine održao u Portorožu u Sloveniji.

„Usmjereni smo ponajprije na identificiranje i utvrđivanje karaktera prirode virusa i ozbiljnost kliničke slike, minimiziranje širenja prijenosa zaraze, smanjenje morbiditeta i mortaliteta te opterećenosti zdravstvenih djelatnika, kao i na pružanje maksimalne podrške zdravstvenom sustavu, ali i na informiranje i edukaciju građana“, istaknuo je Važanić u izlaganju koje je pripremio u suradnji s ravnateljicom HZHM-a prim. mr. Majom Grba-Bujević, dr. med. Osim toga, s kolegama iz susjednih zemalja sudjelovao i na okruglom stolu *Kvaliteta i sigurnost tijekom epidemije: Gdje smo i koliko zaostajemo za EU?*

Ovogodišnji Zdravstveni razvojni forum okupio je relevantne dionike zdravstvenog sustava iz Slovenije, Hrvatske, Italije i drugih zemalja, a središnja tema je stabilnost i održivost zdravstvenih sustava – odgovor na krizu. Su-

dionici foruma su otvorenim dijalogom nastojali pronaći najbolja rješenja za aktualne zdravstvene izazove koje je pandemija bolesti COVID-19 stavila pred europsko i svjetsko javno zdravstvo, a podršku u radu pružili su im i slovenski predsjednik Borut Pahor te slovenski ministar zdravstva Janez Poklukar. ■

Pomoćnik ravnateljice HZHM-a Damir Važanić, mag. med. techn.

Obilježen Nacionalni dan hitne medicinske službe

Globalna epidemija istaknula nedvojbeno važnost djelatnika hitne medicine

Hitna medicinska služba (HMS) je, zbog nepovoljne epidemiološke situacije, drugu godinu zaredom svoj dan obilježila videokonferencijom, a tim povodom izaslanik predsjednika Hrvatskog sabora i zastupnik dr. sc. Ivan Čelić, dr. med. istaknuo je važnost djelatnika HMS-a kao prve linije u zbrinjavanju pacijenata, pogotovo u kontekstu pandemije bolesti COVID-19.

Poruku djelatnicima HMS-a poslao je i ministar zdravstva izv. prof. dr. sc. Vili Beroš, dr. med. koji je pohvalio brzu prilagodbu i organizaciju HMS-a u okolnostima epidemiološke ugroze i potresa na području Sisačko-moslavačke županije, ali i naglasio značaj HMS-a u velikim poplavama 2014. te u migrantskoj krizi 2015. godine. „Važna je to karika u našem zdravstvenom sustavu, a posebno u svjetlu buduće reforme, kao i pozicioniranja Hrvatske kao turistički sigurne destinacije u zbrinjavanju hitnih pacijenata“, rekao je ministar zdravstva.

Sustav hitne medicine

Ravnateljica Hrvatskog zavoda za hitnu medicinu (HZHM) prim. mr. Maja Grba-Bujević, dr. med. tom je prigodom naglasila kako su se u bespoštednoj borbi za zdravlje i za svaki ljudski život tijekom pandemije posebno istaknuli djelatnici HMS-a. „Mi *hitnjaci* naučili smo kako reagirati i prilagoditi se svakoj situaciji. Pa tako i ovoj. Pandemija je pred nas postavila izazov na koji smo odgovorili kako jedino i znamo - brzo, profesionalno, koordinirano i učinkovito“, izjavila je ravnateljica HZHM-a.

Zahvaljujući reorganizaciji HMS-a koja je započela 2009. godine, napomenula je primarijus Grba-Bujević, danas imamo sustav hitne medicine koji broji preko 4000 djelatnika te na godišnjoj razini zbrine približno milijun i pol pacijenata. Građane na terenu zbrinjava 709 timova s liječnikom, 205 timova s medicinskim sestrama i tehničarima, te 31 tim pripravnosti, dok su u bolnicama uspostavljena 24 objedinjena hitna bolnička prijema. Svim djelatnicima HMS-a ravnateljica HZHM-a zahvalila je na odgovornosti i profesionalnosti, ali i humanosti i hrabrosti, te im poručila: „Jedino znanjem, odgovornim ponašanjem i entuzijazmom, možemo svi zajedno osigurati kvalitetno zbrinjavanje hitnih pacijenata.“

Ilustracija

Centar za upravljanje rizicima od katastrofa

Središnje obilježavanje Nacionalnog dana HMS-a svake se godine na dan 30. travnja održava u drugom gradu, a tom prilikom djelatnici HMS-a nizom edukacijskih programa nastoje građane upoznati s jednostavnim postupcima pružanja pomoći kojima mogu pridonijeti boljem zdravstvenom ishodu ozlijeđene ili oboljele osobe. Grad domaćin ove je godine trebao biti Slavonski Brod, no, nažalost, uslijed loše epidemiološke slike u zemlji održana je videokonferencija u organizaciji HZHM-a i Zavoda za hitnu medicinu Brodsko-posavske županije, čiji je ravnatelj Branko Godić predstavio rad županijskog Zavoda i prikazao kako se upotrebom trenutno dostupnih tehnologija može dodatno unaprijediti HMS.

„Ukupno imamo sto djelatnika koji su raspoređeni u 35 timova, a godišnje odradimo 25 tisuća intervencija, od čega deset tisuća na terenu i 15 tisuća u ispostavama Zavoda“, istaknuo je ravnatelj Godić te najavio projekt *Simulacijsko-edukacijski centar za upravljanje rizicima od katastrofa radi jačanja kapaciteta za prilagodbu klimatskim promjenama (SIMED)* kojim je planirana izgradnja Centra i Terminala za interventne aktivnosti u kriznim situacijama na rijeci Savi. Nositelj projekta vrijednog 1,77 milijuna kuna je Brodsko-posavska županija, a partneri su Zavod za hitnu medicinu Brodsko-posavske županije i Javna ustanova Lučka uprava Slavonski Brod.

Ravnateljica HZHM-a prim. mr. Maja Grba-Bujević, dr. med.

Naglašena važnost medicinskih sestara i tehničara u pandemiji

Međunarodni dan sestrinstva tradicionalno se obilježava 12. svibnja na rođendan osnivačice modernog sestrinstva Florence Nightingale, a tim povodom su ravnateljica Hrvatskog zavoda za hitnu medicinu prim. mr. Maja Grba-Bujević, dr. med. i njezin pomoćnik za sestrinstvo Damir Važanić, mag. med. techn. posjetili Zavod za hitnu medicinu Karlovačke županije te svim medicinskim sestrama i tehničarima čestitali njihov dan.

„Nemjerljiv doprinos borbi protiv pandemije bolesti COVID-19 dale su upravo medicinske sestre i tehničari“, istaknula je tom prigodom primarijus Grba-Bujević. Posebno je naglasila njihovu važnost u timu hitne medicinske službe te im zahvalila na svakodnevnom požrtvovnom i profesionalnom radu.

Čestitkama su se pridružili i županica Karlovačke županije Martina Furdek-Hajdin, dipl. ing. arh., ravnatelj županijskog Zavoda Perica Vucelić, mag. med. techn. i pročelnica Odjela za sestrinstvo Hrvatskog katoličkog sveučilišta izv. prof. dr. sc. Marta Čivljak, dr. med. sa suradnicima.

Posjet Zavodu bio je idealna prilika da ravnateljica HZHM-a i ravnatelj karlovačkog Zavoda predstavnicima Hrvatskog katoličkog sveučilišta prezentiraju nastavne programe Edukacijsko-simulacijskog centra Zavoda za hitnu medicinu Karlovačke županije. Zahvaljujući najsuvremenijoj opremi, Centar omogućava učenje primjenom naprednih simulacija u zdravstvu koje su potpora klasičnoj edukaciji u području medicine. Centar surađuje s brojnim institucijama i stručnjacima te služi za edukaciju zdravstvenih djelatnika i žurnih službi iz cijele regije i šire.

Predstavnici HZHM-a u posjetu Zavodu za hitnu medicinu Karlovačke županije

Jubilarna godišnjica

10. obljetnica rada Zavoda za hitnu medicinu Krapinsko-zagorske županije

Zavod za hitnu medicinu Krapinsko-zagorske županije obilježio je u studenom 2021. godine desetu obljetnicu rada. Prigodna svečanost održana je u Krapini, a okupila je niz uzvanika, uključujući pomoćnika ravnateljice Hrvatskog zavoda za hitnu medicinu (HZHM) Damira Važanića, mag. med. techn.

„Zavod za hitnu medicinu Krapinsko-zagorske županije prati standarde i kvalitetu koje donosi HZHM, što pokazuju njihovi rezultati iz dana u dan, ali ne samo oni rezultati u brojevima, nego i pacijenti koje su spasili i koji su dokaz kvalitete i svega onoga što radimo“, rekao je tom prigodom Damir Važanić, mag. med. techn. Naglasio je kako je početak rada krapinsko-zagorskog Zavoda značajan napredak i velik iskorak za županiju u odnosu na prijašnje stanje. Naime, Krapinsko-zagorska županija je do reorganizacije hitne medicinske službe (HMS) bila jedina županija u Hrvatskoj koja na svom području nije imala ustrojenu samostalnu službu za pružanje hitne medicinske skrbi kroz redovan rad, već samo kroz dežurstva.

Postepeno razvijali sustav

Lavovski dio posla u implementaciji niza važnih programa neophodnih za dugoročan uspjeh i zadovoljstvo kako pacijenata tako i medicinskih djelatnika odradio je ravnatelj županijskog Zavoda Krešimir Božić, dipl. iur. koji je u svojstvu domaćina tom prigodom istaknuo: „Počeli smo 1. studenoga 2011. godine s pet timova 1 u Krapini i Medicinskom prijavno-dojavnom jedinicom (MPDJ), dok su u ostalom dijelu županije egzistirala dežurstva. Postepeno smo se razvijali da bi zadnjom Mrežom hitne medicine iz 2016. godine stvorili sustav organiziran putem 34 tima 1, šest timova 2 i pet timova MPDJ-a. Sustav je to koji se temelji na kontinuiranoj edukaciji i treningu svih zaposlenika,

Posebne zahvalnice dodijeljene su prvim umirovljenicima krapinsko-zagorskog Zavoda, Snježani Klancir i Branku Crnogaju

kako bi njihova reakcija bila što brža, a kvaliteta pružene usluge našem pacijentu što bolja.“

Profesionalan i ljudski odnos

Posebnu zahvalnicu zbog predanog rada Zavodu za hitnu medicinu Krapinsko-zagorske županije dodijelio je župan Željko Kolar koji je ovom prilikom zahvalio djelatnicima Zavoda na požrtvornosti koju svakog dana iskazuju spašavajući ljudske živote. „Vaš trud, stručnost, profesionalni i ljudski odnos prema svim potrebama pacijenata ulijevaju dodatni osjećaj sigurnosti, posebice u ovim kriznim vremenima“, rekao je župan. Njegova prethodnica, Sonja Borovčak prisjetila se početaka rada Zavoda: „Dobro se radilo, vladala je dobra atmosfera, a zdravstvo je bilo i još uvijek je najvažnije u Krapinsko-zagorskoj županiji, čemu su dokaz podaci i brojke.“

Posebne zahvalnice prvim umirovljenicima Zavoda

Danas Zavod za hitnu medicinu Krapinsko-zagorske županije broji 150 djelatnika. Povodom jubilarne, desete obljetnice rada nisu zaboravili one djelatnike koji su s njima gradili županijski sustav izvanbolničke hitne medicine. Stoga je prvim umirovljenicima Zavoda, doktorici Snježani Klancir i vozaču Branku Crnogaju, ravnatelj Božić uručio posebne zahvalnice. „Samo ljubav nije dovoljna. Za Hitnu je potrebna strast i odgovornost. Naši ljudi osjećaju upravo tu strast i odgovornost za živote drugih ljudi te što je jednako važno, odgovornost jednih prema drugima i zato im od srca hvala. Na jedan mi je način žao što više nisam dio toga, no sada je vaše vrijeme“, izjavila je Snježana Klancir tom prigodom.

Povelju zahvalnosti preuzela je ravnateljica Zavoda za hitnu medicinu Virovitičko-podravsku županiju Lahorka Weiss

Povelja zahvalnosti Zavodu za hitnu medicinu Virovitičko-podravsku županiju

Na desetu godišnjicu postojanja, a zbog iznimnog doprinosa i ostvarenih rezultata u djelatnosti zdravstva, virovitičko-podravski župan Igor Andrović i predsjednik Županijske skupštine Dinko Begović uručili su u rujnu 2021. godine Povelju zahvalnosti ravnateljici Zavoda za hitnu medicinu Virovitičko-podravsku županiju Lahorki Weiss, dipl. oec.

„O njima nerijetko ovise naši životi jer zaposlenici hitne medicinske službe obavljaju jedan od najtežih i najodgovornijih poslova. Samo u prošloj 2020. godini, imali su 7083 hitne intervencije i 8844 hitna pregleda u ambulanzama. Pritom su obavili i 17 850 sanitetskih prijevoza“, istaknuto je na svečanoj sjednici Županijske skupštine Virovitičko-podravsku županije u sklopu koje je županijskom Zavodu za hitnu medicinu, ali i postrojbama, udrugama i pojedincima koji su također ostavili trag na području županije, dodijeljena Povelja zahvalnosti.

Svečanosti je prisustvovao i premijer Andrej Plenković, a u ime svih dobitnika okupljenima se obratila ravnateljica Zavoda za hitnu medicinu Virovitičko-podravsku županije: „Hvala Županijskoj skupštini, Županiji i njenim odjelima, kao i svima koji su nam tijekom proteklih godina davali podršku u našem radu i razvoju, ne samo nama kao Zavodu za hitnu medicinu, već i svim drugima nagrađenima. Pokazali su ono što pokazuje i njihov slogan, Virovitičko-podravsku županija je uvijek otvorenih vrata. Vjerujem da će svima nama nagrađenima ova priznanja biti poticaj i ohrabrenje za daljnji rad za dobrobit cijele naše županije i svih njenih stanovnika.“

30. obljetnica akcije *Plitvice*

Obilježena 30. obljetnica akcije *Plitvice* u Karlovcu

Istaknuta uloga Hitne medicinske pomoći Karlovac u Domovinskom ratu

Značajan doprinos u obrani suvereniteta Republike Hrvatske imala je Hitna medicinska pomoć Karlovac, istaknuto je na okruglom stolu koji se u sklopu obilježavanja 30. obljetnice akcije *Plitvice* i pogibije prvog hrvatskog redarstvenika Josipa Jovića održao u ožujku 2021. u Muzeju Domovinskog rata Karlovac - Turanj.

„Branili smo naš grad kako smo najbolje znali - medicinskim znanjem i skromnom opremom kako bi spasili živote ozlijeđenih bez obzira na njihovu nacionalnu pripadnost“, naglasila je tom prigodom saborska zastupnica i ravnateljica Hrvatskog zavoda za hitnu medicinu prim. mr. Maja Grba-Bujević, dr. med. koja je s djelatnicima karlovačke Hitne sudjelovala u akciji na Plitvicama, poznatijoj kao *Krvavi Uskrs*, 31. ožujka 1991.

Hitna medicinska pomoć Karlovac našla se devedesetih godina prošlog stoljeća u središtu ratnih zbivanja te je jedna od prvih zdravstvenih službi koja je sudjelovala u Domovinskom ratu, čuvajući „leđa“ hrvatskim braniteljima na terenu sve do formiranja saniteta Hrvatske vojske. Potom je nastavila zbrinjavati civile u Karlovcu i šire. To razdoblje karlovačke Hitne zabilježio je Hrvoje Dugi kratkim dokumentarnim filmom *30 godina od Krvavog Uskrsa: uloga Hitne medicinske pomoći Karlovac u obrani suvereniteta RH* koji je tom prilikom premijerno prikazan.

Kako je bilo obavljati ovaj iznimno odgovoran i težak posao u ratnim uvjetima, okupljenima je ispričao bivši šef Službe za hitnu medicinsku pomoć Karlovac Josip Mateljak, dr. med., dok su se sudionici okruglog stola prisjetili akcije koja je obilježila početak Domovinskog rata. Hitna pomoć Karlovac radila je sve što je mogla u tom trenutku, izjavio je Željko Štajcer, dr. med. Uz njega, okrugli stol okupio je i druge sudionike akcije *Plitvice* - Nedjeljka Strikića, dr. med., medicinske tehničare Marijana Podrebarca i Gorana Pavlovića, vozača Hitne medicinske pomoći Karlovac Darka Juretića te predstavnika Udruge Specijalne jedinice policije *Grom* PU karlovačke i aktivnog sudionika akcije *Plitvice* Damira Matana.

Hrvatski zavod za hitnu medicinu izradio je video materijal kao spomenicu na ovu okruglu obljetnicu akcije na Plitvicama, a isti je dostavljen svim sudionicama obilježavanja. Obilježavanje 30. obljetnice akcije *Plitvice*, ali i uloge Hitne medicinske pomoći Karlovac u obrani suvereniteta RH održano je u organizaciji Zavoda za hitnu medicinu Karlovačke županije, a pod pokroviteljstvom Hrvatskog zavoda za hitnu medicinu i Karlovačke županije.

Hrvatsko društvo za hitnu medicinu obilježilo 30. obljetnicu rada

Povodom 30. obljetnice osnutka Hrvatskog društva za hitnu medicinu Hrvatskog liječničkog zbora (HDHM HLZ), u Zagrebu je u listopadu ove godine održan simpozij *ABCDE - spriječimo neželjene ishode na kojem je predstavljena monografija HLZ - Hrvatsko društvo za hitnu medicinu od osnutka do danas*. Autorice monografije koja daje presjek uspješnog rada i razvoja Društva su prof. prim. dr. sc. Višnja Neseke Adam, dr. med. i prim. dr. sc. Ingrid Bošan-Kilibarda, dr. med.

„Za pisanje monografije važne su činjenice, a činjenice su sadržane u dokumentaciji koja je nastajala tijekom 30 godina“, izjavila je tom prigodom primarijus Bošan-Kilibarda te dodala: „Ova monografija nije samo vrijedna ostavština i svjedočanstvo, ona je i zalag mladim kolegama da nastave započetu misiju, a ona je ljubav prema svojoj profesiji i djelovanje u hitnoj medicini.“

Tijekom protekla tri desetljeća Društvo je organiziralo brojne kongrese, tečajeve, radionice, seminare, simpozije, a obje autorice monografije iznimno su ponosne na pokretanje specijalizacije iz hitne medicine. „Zbrinjavanje hitnih bolesnika jedan je od najzahtjevnijih liječničkih poslova koji su godinama obavljali liječnici opće medicine u izvanbolničkim uvjetima, odnosno specijalisti raznih specijalnosti u bolničkim uvjetima“, rekla je tom prigodom prof. prim. dr. sc. Višnja Neseke Adam, dr. med. te naglasila kako taj posao zahtijeva kompleksno znanje, kao i vladanje nizom kliničkih vještina svih specijalnosti. Sve to objedinjava specijalizacija iz hitne medicine koja ujedno osigurava cjelovitiji pristup vitalno ugroženom bolesniku i značajan napredak u kvaliteti i zbrinjavanju, istaknuto je na simpoziju.

Zbog potrebe unapređenja edukacije specijalizanata hitne medicine, kao i svih liječnika koji su uključeni u rad hitne medicinske službe, Društvo je pokrenulo i *Školu hitne medicine* koja prati program specijalizacije.

„Hitnu medicinu danas odlikuju brzina, multidisciplinarnost, sposobnost donošenja odluka i spremnost na preuzimanje odgovornosti u iznimno kratkom vremenu. To je struka u kojoj nema predaha, posao za kojeg se unaprijed ne može napraviti plan, ali i posao o kojem se rijetko i nedovoljno govori“, naglasila je prof. prim. dr. sc. Višnja Neseke Adam, dr. med. te otkrila kako svake godine raste broj mladih liječnika koji žele specijalizirati upravo ovu granu medicine.

Monografija *HLZ - Hrvatsko društvo za hitnu medicinu od osnutka do danas*

Otvoren Objedinjeni hitni bolnički prijem u Općoj bolnici „Dr. Ivo Pedišić“ u Sisku

Središnji paviljon Opće bolnice „Dr. Ivo Pedišić“ u Sisku

Foto: <https://www.vecernji.hr/>

Objedinjeni hitni bolnički prijem i dnevnu bolnicu, odnosno središnji paviljon Opće bolnice „Dr. Ivo Pedišić“ u Sisku otvorio je u svibnju ove godine premijer Andrej Plenković. Projekt izgradnje središnjeg paviljona sisačke bolnice vrijedan je 132 milijuna kuna od kojih je 70 milijuna bespovratnih sredstava iz europskih fondova, 18 milijuna iz državnog proračuna, dok su ostalo osigurali bolnica i Sisačko-moslavačka županija. Izgradnja je započela 2017. godine u sklopu velikog projekta modernizacije i jačanja infrastrukture hrvatskog zdravstva „teškog“ 2,4 milijarde kuna.

Kvalitetniji uvjeti rada

„Ovo je doprinos želji Vlade da nakon razornog potresa koji je pogodio Banovinu investiramo i više nego u nekim drugim dijelovima Hrvatske jer osjećamo da nam je ovdje potrebna i gospodarska i fizička obnova i demografska revitalizacija“, istaknuo je tom prigodom premijer Plenković. Izrazio je i zadovoljstvo što će 200 liječnica i liječnika te 640 medicinskih sestara i tehničkog osoblja sada imati prigodu raditi u kvalitetnijim uvjetima i skrbiti o čak 170 tisuća pacijenata koji gravitiraju ovoj bolnici.

Hitni pacijent pregledavat će se na jednom mjestu

Zadovoljstvo nije krio ni ravnatelj sisačke bolnice mr. sc. Tomislav Dujmenović, dr. med. koji je naglasio kako je paviljon prvi novoizgrađeni objekt bolnice nakon 30 godina. „Najviše zadovoljstva imat će zbog ovog naši hitni pacijenti jer zgrada sadrži Objedinjeni hitni bolnički prijem koji do sada nismo imali te će se svi hitni pacijenti od sada, bez obzira na dijagnozu, pregledati na jednom mjestu, a nakon trijaže i dijagnostike liječenje će se moći nastaviti u istoj zgradi,

OHBP Sisak

Ravnateljica HZHM-a prim. mr. Maja Grba-Bujević, dr. med. i njezin pomoćnik Damir Važanić, mag. med. techn. s djelatnicima OHBP-a Sisak

u prostoru dnevne bolnice“, zaključio je ravnatelj Dujmenović.

Središnji paviljon raspolaže s više od 200 kreveta, a prigodnoj svečanosti otvorenja prisustvovali su, uz potpredsjednika Vlade i ministra hrvatskih branitelja Tomu Medveda, potpredsjednika Vlade i ministra unutarnjih poslova Davora Božinovića i ministra zdravstva izv. prof. dr. sc. Vilija Beroša, dr. med., ravnateljica Hrvatskog zavoda za hitnu medicinu prim. mr. Maja Grba-Bujević, dr. med. i njezin pomoćnik za sestринство Damir Važanić, mag. med. techn. te brojni drugi uzvanici.

Hitna medicinska služba i sanitetski prijevoz u kontinuiranoj borbi s koronavirusom

Kada smo pred kraj prošle godine analizirali podatke vezane za rad izvanbolničke hitne medicinske službe (HMS) i sanitetskog prijevoza tijekom pandemije bolesti COVID-19, ni slutiti nismo da će pred sam izmak 2021. godine ista tema i dalje biti više nego aktualna.

Nažalost, pandemija ne popušta te je velik dio radnih aktivnosti u djelatnosti hitne medicine i sanitetskog prijevoza usmjeren na borbu s novim koronavirusom, pridržavanje i provedbu epidemioloških mjera te redovno pružanje hitne medicinske skrbi našim pacijentima. Ipak, za razliku od prethodne, ove godine zahvaljujući znanstvenicima imamo novo oružje u borbi s koronavirusom – cjepivo. U izvanbolničkom HMS-u visok je broj cijepljenih djelatnika i taj se broj kontinuirano povećava.

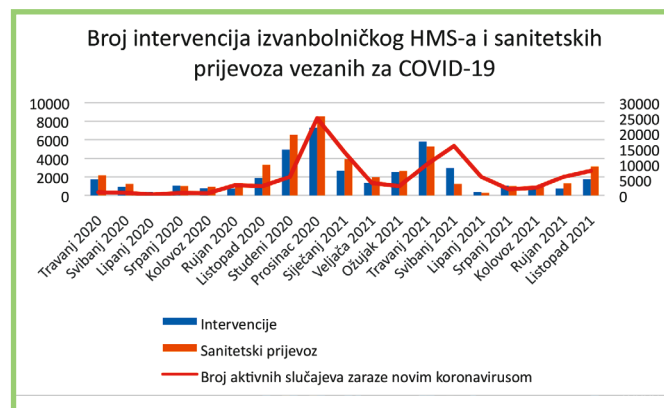

Foto: Mario Boić

Hrvatski zavod za hitnu medicinu (HZHM) redovito analizira podatke koje županijski zavodi za hitnu medicinu svakodnevno šalju putem aplikacije za kontinuirano izvještavanje o situaciji na terenu u sprezi s trenutnom epidemiološkom situacijom. Podatke prikupljamo od 23. ožujka 2020. godine kada je Stožer civilne zaštite Republike Hrvatske donio Odluku o uvođenju nužne mjere posebne organizacije HMS-a i sanitetskog prijevoza za vrijeme proglašene epidemije bolesti COVID-19. Odluka, između ostalog, obvezuje županijske zavode za hitnu medicinu da HZHM-u svakodnevno dostavljaju podatke o ukupnom broju intervencija izvan prostorija zavoda, broju ambulantnih hitnih pregleda, broju sanitetskih prijevoza te broju intervencija HMS-a i sanitetskih prijevoza vezanih za pacijente koji su oboljeli ili kod kojih postoji sumnja na bolest COVID-19. Također, HZHM prikuplja i podatke o broju djelatnika izvanbolničkog HMS-a koji su oboljeli od bolesti COVID-19 i onih kojima je određena mjera samoizolacije te o broju zaprimljenih hitnih poziva na broj 194 u medicinskim prijavno-dojavnim jedinicama. Prikupljeni podaci daju nam uvid u opterećenost izvanbolničkog HMS-a i sanitetskog prijevoza s COVID-19 intervencijama i prijevozima, opterećenost županijskih medicinskih prijavno-dojavnih jedinica, ali i uvid u broj djelatnika koji su zbog zaraze ili samoizolacije spriječeni u radu.

Prema podacima HZHM-a, u razdoblju od 23. ožujka 2020. do 9. studenoga 2021. djelatnici izvanbolničkog HMS-a imali su ukupno 565 796 intervencija izvan prostorija zavoda, odnosno na terenu. U istom razdoblju ukupno su obavljena 1 190 202 sanitetska prijevoza. Od ukupnog broja intervencija izvanbolničkog HMS-a, 43 847 intervencija odnosi se na intervencije vezane za COVID-19, dok se od ukupnog broja sanitetskih prijevoza njih 50 757 odnosi na sanitetske prijevoze vezane za COVID-19.

Analiza prikupljenih podataka u usporedbi s dnevnim izvješćima Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo o broju novooboljelih, ukazuje na zanimljive zaključke o kontinuitetu ove pandemije. Skokovi brojeva novozaraženih u većoj se mjeri preklapaju s porastom broja COVID-19 intervencija izvanbolničkog HMS-a, dok broj sanitetskih prijevoza vezanih za COVID-19 uglavnom prati broj COVID-19 intervencija izvanbolničkog HMS-a. Od početka prikupljanja podataka, odnosno od 23. ožujka 2020. do 9. studenoga 2021., broj sanitetskih prijevoza vezanih za COVID-19 primjetno se povećava otprilike tjedan dana nakon porasta broja COVID-19 intervencija izvanbolničkog HMS-a.

Broj djelatnika izvanbolničkog HMS-a koji su pozitivni na novi koronavirus i onih kojima je određena mjera samoizolacije prati krivulju rasta novozaraže-

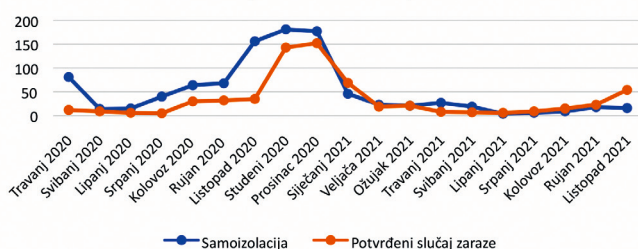
Ilustracija

Foto: Mario Boić

nih osoba na području cijele RH. Nakon što se veći dio djelatnika izvanbolničkog HMS-a cijepio, zamjetno je pao i broj novozaraženih u kolektivu. Također, u ovom zadnjem, četvrtom valu pandemije može se uočiti kako broj djelatnika u samoizolaciji pada unatoč porastu zaraženih djelatnika. Razlog tomu leži u činjenici što cijepljeni djelatnici u slučaju kontakta sa zaraženom osobom ne moraju u samoizolaciju, a to nam indirektno pokazuje da je procijepljenost u redovima djelatnika izvanbolničkog HMS-a i sanitetskog prijevoza visoka.

Broj zdravstvenih djelatnika izvanbolničkog HMS-a koji su pozitivni na koronavirus ili im je određena mjera samoizolacije

Županijski zavodi za hitnu medicinu u svojim svakodnevnim izvješćima opisuju i probleme s kojima se susreću na terenu prilikom intervencija i sanitetskih prijevoza vezanih za COVID-19. Te informacije su nam posebno važne jer se na osnovu njih provode korektivne aktivnosti. Primjerice, popunjenost mjesta u izolacijama pojedinih objedinjenih hitnih bolničkih prijema (OHBP) rezultira produženim vremenom primopredaje pacijenata, a time i smanjuje dostupnost timova izvanbolničkog HMS-a za druge intervencije. Na temelju te prijave, HZHM obavještava Krizni stožer Ministarstva zdravstva o potrebi povećanja kapaciteta za COVID-19 pacijente u pojedinim bolnicama.

Broj poziva upućen medicinskim prijavno-dojavnim jedinicama raste u ljetnim mjesecima, no to je bio slučaj i prije pandemije. U razdoblju od 23. ožujka 2020.

ONLINE PLATFORMA ZA ZDRAVSTVENE DJELATNIKE SVIH BOLNIČKIH COVID-19 ODJELA U HRVATSKOJ

Zahvaljujući videokonferencijskom sustavu Hrvatskog zavoda za hitnu medicinu (HZHM), tijekom pandemije bolesti COVID-19 redovito se održava platforma liječnika, odnosno medicinskih sestara i tehničara s ciljem zajedničkog profesionalnog odgovora na ovu javnozdravstvenu krizu.

Platforma osigurava stručne konzultacije i potiče širok dijalog između zdravstvenih djelatnika s ciljem ujednačavanja prakse i primjene najnovijih znanstvenih spoznaja u vezi zbrinjavanja oboljelih od COVID-19. Referentni centar je Klinika za infektivne bolesti „Dr. Fran Mihaljević“ čiji renomirani liječnici daju konkretne prijedloge za pristup, liječenje i otpust pacijenata s infekcijama vezanim za novi koronavirus.

Služba za telemedicinu HZHM-a prethodno je telemedicinski povezala sve bolničke COVID-19 odjele u RH čime je zdravstvenim djelatnicima omogućila brži prijenos informacija vezan za nove protokole rada te učinkovitiju implementaciju jednostavnih, praktičnih i konzistentnih rješenja.

do 9. studenoga 2021. godine, medicinski dispečeri zaprimili su 1 672 021 poziv, što znači da su u prosjeku dnevno odgovorili na 2 810 poziva na razini RH.

Djelatnici HMS-a aktivno su se uključili u kampanju cijepjenja građana po punktovima diljem RH u suradnji s lokalnim zavodima za javno zdravstvo. Time kolege *hitnjaci* iz dana u dan dokazuju da su pravi timski igrači jer u ovoj nevolji očekuje se od svih da daju svoj maksimum u sprječavanju pandemije bolesti COVID-19 te kako bi se čim prije vratili „starom normalnom“ životu kojeg smo svi više nego željni.

Saša Balija, mag. med. techn.
 Odjel za sestrinstvo, Hrvatski zavod
 za hitnu medicinu

Projekti s vizijom

Brojni projekti Hrvatskog zavoda za hitnu medicinu jamče razvoj sustava hitne medicine i telemedicine

Vizija Hrvatskog zavoda za hitnu medicinu (HZHM) je kontinuiran i strateški razvoj sustava hitne medicine i telemedicine s orijentacijom na još povoljnija organizacijska rješenja koja će osigurati učinkovitije i kvalitetnije, dostupnije i ravnomjernije pružanje zdravstvene skrbi na području Republike Hrvatske, ali i omogućiti građanima da sami participiraju u brizi za svoje i tuđe zdravlje. Okosnicu te vizije čini niz projekata koje HZHM osmišljava, kreira i provodi u suradnji s partnerima iz lokalne zajednice, zemlje i inozemstva, a koji doprinose unapređenju znanja i vještina djelatnika zaposlenih u sustavu hitne medicine, modernizaciji njihova radnog okruženja te, u konačnici, kvalitetnijoj hitnoj medicinskoj skrbi i telemedicinskoj usluzi

Hrvatski zavod za hitnu medicinu inicijator je projekta *Uspostava hitne pomorske medicinske službe brzim brodicama* vrijednog više od 77 milijuna kuna, za koji je 85 % sredstava osigurano iz Europskog fonda za regionalni razvoj, a preostalih 15 % iz državnog proračuna. Kao preduvjet za dobivanje EU sredstava, HZHM je prethodno proveo izradu studije izvodljivosti uspostave hitne pomorske medicinske službe. Nakon što je Vlada RH dala „zeleno svjetlo“ Ministarstvu zdravlja kao nositelju provedbe projekta, u Zadru je u listopadu ove godine resorni ministar izv. prof. dr. sc. Vili Beroš, dr. med. potpisao ugovor o izgradnji i opremanju pomorske flote za hitnu medicinsku skrb sa zajednicom brodograditelja koju čine Tehnomont Brodogradilište Pula i ISKRA brodogradilište 1 d. o. o. iz Šibenika.

Pravovremena hitna medicinska skrb

Domaći konzorcij obvezao se izgraditi šest brodica koje će biti potpuno opremljene suvremenom opremom nužnom za pružanje hitne medicinske skrbi. Prema ponudi, brodice će biti duge oko 15 metara i postizati će maksimalnu brzinu od 35 čvorova u roku od pet minuta od pokretanja pogonskih strojeva.

Izgrađene od aluminijske legure, moći će ploviti i u najtežim uvjetima na moru, poput olujnog nevremena, a imat će i funkciju samoispravljanja u slučaju prevrtanja. Brodice će svoje vezove imati u Dubrovniku, Malom Lošinju, Rabu, Supetru, Šibeniku i Zadru, a trebale bi biti isporučene za dvije godine. Zahvaljujući njima, stanovnici otoka i otočnih područja koji gravitiraju ovim lokacijama imat će dostupniju pravovremenu hitnu medicinsku skrb, što je od izuzetne važnosti ne samo za zdravlje nego i za cjelokupnu kvalitetu života otočana. „Izgradnja i opremanje šest brzih brodica za uspostavu hitne pomorske medicinske službe značajan je iskorak prema još kvalitetnijoj i dostupnijoj hitnoj medicinskoj skrbi na hrvatskim otocima“, istaknuo je prilikom potpisivanja ugovora ministar zdravlja. Ravnateljica HZHM-a prim. mr. Maja Grba-Bujević, dr. med. naglasila je u Zadru kako je riječ o projektu koji nije samo važan za hitnu medicinu, već predstavlja i velik napredak u pomorskoj medicini u RH, kao i u cjelokupnom našem zdravlju. „Ovaj projekt donosi modernu i kvalitetnu opremu koja će osim

” Izgradnja i opremanje šest brzih brodica za uspostavu hitne pomorske medicinske službe značajan je iskorak prema još kvalitetnijoj i dostupnijoj hitnoj medicinskoj skrbi na hrvatskim otocima

Vili Beroš

bolje zdravstvene skrbi omogućiti bolje uvjete rada onima koji svoju profesiju vide u spašavanju tuđih života. Brodice namjenski izgrađene i opremljene za pomorsku hitnu medicinsku službu podignut će kvalitetu skrbi za sve ozlijeđene i oboljele u hrvatskom priobalju“, izjavila je ravnateljica HZHM-a.

Prototip brodice

Svečanom potpisivanju ugovora u luci Gaženica kao jednoj od šest luka gdje će biti vez buduće brodice prisustvovali su, uz ministra zdravstva i ravnateljicu HZHM-a, i partneri na projektu iz Ministarstva mora, prometa i infrastrukture, državni tajnik Josip Bilaver te ravnatelj Uprave sigurnosti plovidbe resornog ministarstva Siniša Orlić.

12 automatskih biokemijskih analizatora krvi

Osim za zbrinjavanje hitnih pacijenata, brodice i pripadajuća oprema koristit će se i za potrebe traganja i spašavanja u slučajevima pomorskih nesreća i katastrofa. U okviru projekta *Uspostava hitne pomorske medicinske službe brzim brodicama*

„Brodice namjenski izgrađene i opremljene za pomorsku hitnu medicinsku službu podignut će kvalitetu skrbi za sve ozlijeđene i oboljele u hrvatskom priobalju

Maja Grba-Bujević

ma prethodno je nabavljeno 12 automatskih biokemijskih analizatora krvi koji su već u primjeni u ispostavama županijskih zavoda za hitnu medicinu - Blatu na Korčuli, Korčuli, Lastovu, Mljetu, Jelsi, Supetru, Šolti, Preku, Visu, Cresu, Malom Lošinju i Rabu. Navedeni uređaji omogućavaju izvođenje jednostavnih kvalitativnih ili kvantitativnih medicinsko-biokemijskih pretraga kojima se utvrđuje neophodnost hitne intervencije u najbližoj bolničkoj ustanovi na kopnu. Time se značajno preveniraju nepotrebni visoki troškovi prijevoza s otoka na kopno.

Program eUsavršavanje

Radi potrebe za kontinuiranom, učestalom i dostupnom edukacijom, HZHM je osigurao gotovo pet milijuna kuna bespovratnih sredstava iz Europskog socijalnog fonda za *Program cjeloživotnog stručnog usavršavanja zdravstvenih radnika (eUsavršavanje)*, u sklopu kojeg će se u naredih petnaest mjeseci educirati 700 zdravstvenih djelatnika izvanbolničke hitne medicinske službe (HMS). Projekt je započeo u ožujku 2021., a sredstva su dodijeljena u okviru Operativnog programa „Učinkoviti ljudski potencijali“ 2014. - 2020., pri čemu 85 % troškova sufinancira EU, a 15 % su nacionalna sredstva. Ovim projektom telemedicinski će se povezati 21 županijski zavod za hitnu medicinu s HZHM-om kako bi se osigurali uvjeti za provođenje edukacije liječnika te medicinskih sestara i tehničara izvanbolničkog HMS-a na daljinu.

Moderna videokonferencijska oprema

Za vrijeme trajanja projekta održat će se 80 predavanja na 20 različitih tema koje su usko vezane za njihov djelokrug rada te im omogućiti stalan pristup novim znanjima, tehnikama i metodama rada, ali i olakšati praćenje smjernica za zbrinjavanje, primjerice srčanog udara, moždanog udara, reanimacije itd. U sklopu projekta izradit će se i webplatforma koja će omogućiti direktno izvještavanje i arhiviranje provedenih predavanja te praćenje aktivnosti sudionika. Svi materijali, uključujući i predavanja, bit će dostupni svim zdravstvenim dje- >>

USPOSTAVA HITNE POMORSKE MEDICINSKE SLUŽBE BRZIM BRODICAMA

- NABAVA I OPREMANJE BRZIH BRODICA
- POVEZIVANJE OTOKA RH I OBALNOG PODRUČJA
- DOSTUPNIJA I BRŽA HITNA MEDICINSKA SKRB
- POTRAGA I SPAŠAVANJE NA MORU
- ZBRINJAVANJE POMORSKIH NESREĆA I KATASTROFA

1. Mali Lošinj
2. Rab
3. Zadar
4. Šibenik
5. Supetar
6. Dubrovnik

Infografika Autor: Vedrana Anđelić

Program cjeloživotnog stručnog usavršavanja zdravstvenih radnika Program eUsavršavanje

Infografika

Autor: Vedrana Anđelić

» latnicima izvanbolničkog HMS-a i nakon završetka projekta, a županijski zavodi za hitnu medicinu moći će putem platforme sami organizirati edukacije na daljinu.

Opremanje županijskih zavoda za hitnu medicinu videokonferencijskom opremom značajno će skratiti vrijeme zdravstvenih djelatnika utrošeno na putovanja do mjesta održavanja stručnih sastanaka, interaktivnih radionica i predavanja. Posljedično, skratit će se i trajanje klasičnih edukacija koje bi se u budućnosti mogle fokusirati isključivo na praktični dio. To će uvelike olakšati organizaciju i dostupnost timova izvanbolničkog HMS-a. Osim toga, uključivanje županijskih zavoda za hitnu medicinu u telemedicinsku mrežu ubrzat će i pojednostavniti razmjenu informacija vezanih za nove protokole rada zdravstvenih djelatnika, što je posebno važno u izvanrednim okolnostima poput trenutne pandemije bolesti COVID-19.

Brza i jednostavna razmjena informacija

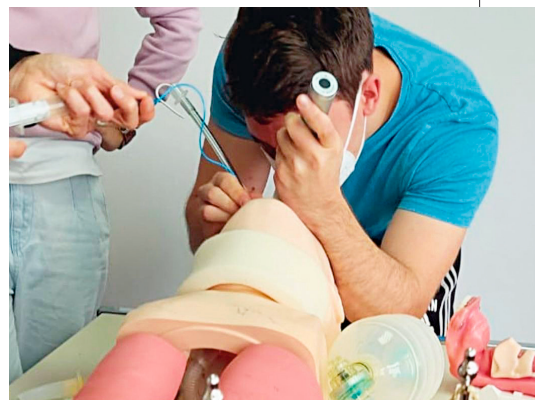
Po završetku projekta, HZHM će postojeću telemedicinsku infrastrukturu koristiti za daljnje edukacije zdravstvenih djelatnika sukladno razvoju medicinske znanosti i potrebama usavršavanja u hitnoj medicini.

Ovaj projekt nadogradnja je dosadašnjeg Progra-

ma cjeloživotnog usavršavanja zdravstvenih radnika započetog još 2009. godine s ciljem razvoja i jačanja ljudskih potencijala na svim razinama zdravstvene zaštite. Zahvaljujući videokonferencijskom sustavu, predavanja se u realnom vremenu prenose s centralne lokacije predavača prema više lokacija slušača, pri čemu svi sudionici predavanja imaju mogućnost istovremene međusobne audiovizualne komunikacije te pregled sadržaja ili materijala za pojedino predavanje. Njime je zdravstvenim radnicima znatno olakšan pristup profesionalnim sadržajima, posebno onima na otocima te u ruralnim i prometno izoliranim područjima. Program je u svoj rad uključio i stručne komore te su sva predavanja registrirana i bodovana zbog obnavljanja licenci zdravstvenih radnika. Do kraja listopada 2021. godine stručno usavršavanje elektroničkim putem prošlo je 29 489 zdravstvenih radnika.

Kontinuirano stručno osposobljavanje radnika u djelatnosti hitne medicine

Već treću godinu HZHM provodi i edukacije u sklopu projekta *Kontinuirano stručno osposobljavanje radnika u djelatnosti hitne medicine*. Projekt „težak“ gotovo 9,5 milijuna kuna sufinanciran je sredstvima Europskog socijalnog fonda u okviru Operativnog programa „Učinkoviti ljudski potencijali“ 2014. - 2020. Od tog iznosa 85 % sufinancira EU, dok je preostalih 15 % troškova osigurano nacionalnim sredstvima. HZHM je u sklopu projekta osmislio pet edukacijskih programa za djelatnike u medicinskim prijavno-dojavnim jedinicama, zatim za doktore, medicinske sestre i tehničare te vozače u izvanbolničkom HMS-u, kao

S edukacijske vježbe EP2 u sklopu projekta *Kontinuirano stručno osposobljavanje radnika u djelatnosti hitne medicine*

i za radnike na poslovima trijaže te medicinske sestre i tehničare u objedinjenim hitnim bolničkim prijemima (OHBP). Cilj projekta je održavanje i usavršavanje znanja i vještina radnika u djelatnosti hitne medicine kako bi se svi koji ulaze i rade u sustavu što prije educirali za potrebe zbrinjavanja hitnih pacijenata, čime se unapređuje zdravstvena zaštita u RH te povećava pristup građana visokokvalitetnim zdravstvenim uslugama.

Dosad su provedene 42 edukacijske vježbe kojima je educirano preko 1100 djelatnika HMS-a.

” U okviru projekta *Kontinuirano stručno*

osposobljavanje radnika u djelatnosti hitne medicine dosad su provedene 42 edukacijske vježbe kojima je educirano preko 1100 djelatnika HMS-a

Ukupno će se educirati 1824 radnika u djelatnosti hitne medicine, od čega 1380 radnika izvanbolničkog HMS-a, 420 medicinskih sestara i tehničara na poslovima u sklopu OHBP-a te 24 buduća nacionalna instruktora.

Specijalizacija iz hitne medicine

U sklopu Operativnog programa „Učinkoviti ljudski potencijali“ 2014. - 2020., HZHM je sudjelovao i u pripremi dokumentacije za projekt *Specijalističko usavršavanje doktora medicine*. Projekt je započeo 2017. godine, a pokrenut je s ciljem poboljšanja pristupa zdravstvenoj zaštiti u manje atraktivnim, ruralnim i nerazvijenim područjima.

Za projekt je iz Europskog socijalnog fonda osigurano 187 milijuna kuna bespovratnih sredstava kojima se financira 112 specijalizacija iz obiteljske medicine, 52 specijalizacije iz pedijatrije, 41 speci-

„*HZHM planira u sklopu Operativnog programa „Konkurentnost i kohezija“ 2021. – 2027. povezati vozila svih županijskih zavoda s pripadajućim OHBP-om radi poboljšanja pružanja hitne medicinske usluge te boljih zdravstvenih ishoda za pacijente u hitnim stanjima*“

Infografika

Autor: Vedrana Anđelić

jalizacija iz ginekologije i opstetricije, 14 specijalizacija iz kliničke radiologije te 54 specijalizacije iz hitne medicine.

Specijalističko usavršavanje medicinskih sestara i tehničara

Istodobno, sukladno globalnim trendovima, Hrvatska se suočava s nedostatkom liječnika s kontinuiranim trendom pada. Podaci za primarnu zdravstvenu skrb pokazuju nedostatak 382 liječnika, dok je 15 % svih liječnika starije od 60 godina. Ti se trendovi preslikavaju i u hitnoj medicini, naročito izvanbolničkoj, koju osim nedostatka liječnika karakterizira i njihova velika fluktuacija. Od ukupnog medicinskog osoblja u izvanbolničkom HMS-u,

34 % su liječnici, dok su preostalih 66 % medicinske sestre i tehničari. U sklopu Mehanizma za oporavak i otpornost kao ključne sastavnice instrumenta *NextGenerationEU*, odnosno plana EU-a za jaču Uniju nakon pandemije bolesti COVID-19, HZHM je izradio i projekt jednogodišnjeg specijalističkog usavršavanja medicinskih sestara i tehničara u djelatnosti hitne medicine. Projektom vrijednim sto milijuna kuna planirano je usavršavanje ukupno 375 prvostupnika sestrištva, od kojih je 210 iz postojećih timova T2. Time bi se osiguralo da svaki tim T2 u postojećoj Mreži hitne medicine ima jednog prvostupnika sestrištva sa završenim specijalističkim usavršavanjem. Provođenjem specijalističkog usavršavanja stvorili bi se preduvjeti za proširenje kompetencija i ovlasti medicinskih sestara i tehničara zaposlenih u sustavu izvanbolničkog HMS-a, čime će se isti osnažiti, posebno u onim područjima koja bilježe nedostatak liječnika.

Telemedicinsko povezivanje vozila HMS-a i OHBP-a

Komplementarno s tim ulaganjem, HZHM je dobio i tehničku pomoć Glavne uprave za potporu strukturnim reformama Europske komisije (DG REFORM) za projekt *Proširenje i poboljšanje korištenja telemedicinskih usluga*. Ovim projektom HZHM će razviti funkcionalni nacionalni telemedicinski okvir za uslugu prijenosa vitalnih parametara pacijenata iz vozila HMS-a u OHBP, kao i uslugu nadzora izvanbolničkog HMS-a na daljinu. Time bi se omogućila medicinska podrška manje iskusnim liječnicima izvanbolničkog HMS-a, kao i timovima T2 bez liječnika, dok bi se liječnički timovi u OHBP-u mogli pravovremeno pripremiti za dolazak hitnog pacijenta. Europska komisija provodi javnu nabavu za pružatelja usluge tehničke pomoći, a početak projekta očekuje se do kraja 2021. godine.

Po završetku tehničke pomoći, telemedicinsko povezivanje vozila izvanbolničkog HMS-a i OHBP-a provest će se kao pilot-projekt u tri županije, a koji će se financirati iz zajma Svjetske banke. Kao nastavak ovog projekta, HZHM planira u sklopu Operativnog programa „Konkurentnost i kohezija“ 2021. – 2027. povezati vozila svih županijskih zavoda s pripadajućim OHBP-om radi poboljšanja pružanja hitne medicinske usluge te boljih zdrav-

stvenih ishoda za pacijente u hitnim stanjima. Procijenjena vrijednost ulaganja veća je od 77 milijuna kuna.

Informacijski sustav HMS-a

U okviru navedenog Operativnog programa za razdoblje 2021. – 2027., HZHM je pripremio dokumentaciju za projekt izgradnje i/ili rekonstrukcije te opremanja novih prostora županijskih zavoda za hitnu medicinu Brodsko-posavske, Karlovačke, Požeško-slavonske, Osječko-baranjske i Virovitičko-podravске županije. Prema procjenama HZHM-a, projekt bi stajao 175 milijuna kuna. Također, HZHM je zatražio i nabavu 80 potpuno opremljenih cestovnih vozila za HMS u vrijednosti od 80 milijuna kuna. Kako bi se unaprijedila kvaliteta upravljanja i komunikacija unutar sustava hitne medicine, HZHM je u sklopu istog Operativnog programa izradio prijedlog za izgradnju integriranog informacijskog sustava HMS-a procijenjene vrijednosti od 33 milijuna kuna. Tim sustavom pojednostavnit će se planiranje timova te povećati kvaliteta i efikasnost upravljanja HMS-om, kao i upravljanje u kriznim situacijama na lokalnoj i državnoj razini. Osim zdravstvenog modula koji je od iznimne važnosti za pacijenta, integrirani sustav sadržavat će i modul koji će pokrивati sve poslovne procese županijskih zavoda za hitnu medicinu, što će zasigurno unaprijediti njihovo poslovanje i povećati kvalitetu tog segmenta zdravstva.

„*Integrirani informacijski sustav HMS-a procijenjene vrijednosti od 33 milijuna kuna pojednostavnit će planiranje timova te povećati kvalitetu i efikasnost upravljanja HMS-om, kao i upravljanje u kriznim situacijama na lokalnoj i državnoj razini*“

Infografika

Autor: Vedrana Anđelić

Infografika

Autor: Vedrana Anđelić

» Jačanje telemedicinske usluge iz kardiologije

Bolesti srca i krvnih žila vodeći su svjetski javnozdravstveni problem. Godišnje odnesu čak 18,6 milijuna života, a od posljedica kardiovaskularnih bolesti prošle je godine u RH preminulo 22 886 osoba. Zahvaljujući Mehanizmu za oporavak i otpornost, HZHM uskoro kreće s projektom *TeleCordis* u sklopu kojeg će se tijekom sljedeće dvije godine nabaviti i postaviti medicinska i računalna oprema za obavljanje usluga EKG holtera, holtera tlaka, 12 kanalnog EKG-a i spirometrije na područjima koja su nedostavno pokrivena navedenim uslugama, odnosno nemaju na raspolaganju specijalista kardiologije. Vrijednost projekta je 5.250.000 kuna, a tim sredstvima opremit će se 40 pristupnih i četiri specijalistička telemedicinska centra te educirati zdravstveni djelatnici za korištenje opreme. Time će ovi redovni dijagnostički postupci biti dostupniji i našim građanima koji žive na udaljenim i izoliranim područjima.

Transfuzijska medicina izuzetno je bitan segment u sveobuhvatnom procesu liječenja pacijenta. Kako u svijetu tako i u Hrvatskoj, broj specijalizirana transfuzijske medicine u linearnom je padu u svim gradovima i bolničkim ustanovama koje imaju transfuzijske odjele. Stoga je, u okviru Mehanizma za oporavak i otpornost, HZHM predložio i projekt *Teletransfuzija* kojim bi se komunikacijski povežalo 35 bolničkih transfuzijskih centara na teritoriju RH, a usluga bi bila dostupna 24 sata na dan sedam dana u tjednu. Osnovni cilj projekta je digitalizacija zdravstvenog dijagnostičkog procesa kojim se fizički uzorci digitaliziraju i pretvaraju u slikovni oblik. Digitalizacijom transfuzijske usluge i osiguranjem dostupnosti dežurnog specijalista transfuzije za sve bolničke zdravstvene ustanove koje imaju transfuzijske odjele, naročito u vrijeme epidemioloških mjera, putem digitalnog prijenosa medicinskih podataka osnažuje se međusobna povezanost tih bolničkih ustanova. Vrijednost ovog ulaganja iznositi će 12 milijuna kuna.

Medicinski odgovor na veliku nesreću

S ciljem jačanja otpornosti javnozdravstvenog sustava na krizne situacije, HZHM je osigurao sredstva za 26 opremljenih vozila izvanbolničkog HMS-a s negativnim tlakom te 37 dekontamina-

cijskih i izolacijskih šatora za bolničke ustanove. Vrijednost tih ulaganja ukupno iznosi više od 2,7 milijuna eura. Uz to, HZHM je osigurao i 218 tisuća eura za provedbu devet tečajeva *Medicinski odgovor na veliku nesreću (Cro-MRMI)*. Tečaj zbrinjavanja masovnih nesreća namijenjen je prvenstveno zdravstvenim djelatnicima, i to primarno djelatnicima izvanbolničkog HMS-a, ali i drugim žurnim službama. Naglasak je na uvježbavanju trijaže i zbrinjavanja na mjestu nesreće, organizaciji transporta unesrećenih te koordinaciji i suradnji svih žurnih službi na terenu, kao i suradnji istih tih službi s Kriznim stožerom Ministarstva zdravstva.

Pokreni srce – spasi život

HZHM i dalje aktivno provodi *Nacionalni program javno dostupne rane defibrilacije „Pokreni srce – spasi život“* kako bi potaknuo građane na odgovorno ponašanje i spriječio loš ishod iznenadnog srčanog zastoja te doprinio sigurnosti zajednice. Iznenadni srčani zastoj nalazi se u skupini kardiovaskularnih bolesti koje su vodeći uzrok smrti u RH.

„Projektom *NeurNet* uspostavljena je mreža kojom je bolnicama iz Hrvatske i regije osigurana suradnja sa Zavodom za neurologiju Kliničke bolnice Dubrava

Uspostavljena mreža *NeurNet*

HZHM je u suradnji s Federalnim ministarstvom zdravstva i Ministarstvom zdravlja Crne Gore sudjelovao u provedbi IPA projekta *NeurNet - Mreža za zbrinjavanje bolesnika s farmakorezistentnom epilepsijom i bolesnika s uznapredovanom fazom Parkinsonove bolesti*.

Projektom započetim krajem 2017. godine uspostavljena je mreža kojom je bolnicama iz Hrvatske

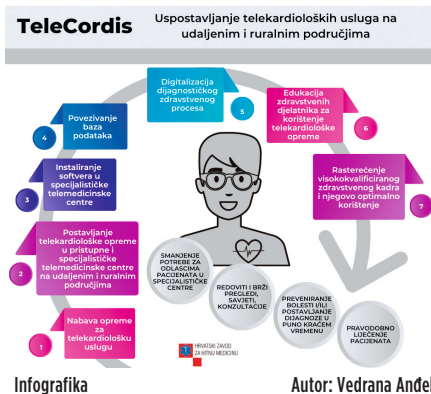
HZHM je osigurao sredstva za provedbu devet tečajeva *Medicinski odgovor na velike nesreće (Cro-MRMI)*

Brzom intervencijom očevidaca u slučaju iznenadne srčane smrti, stopa mortaliteta može se značajno smanjiti. Stoga je poznavanje vještina vanjske masaže srca i umjetnog disanja te upotrebe automatskog vanjskog defibrilatora (AVD) iznimno važno. Osobi koja je doživjela iznenadni srčani zastoj pomoć mogu pružiti i laici bez medicinskog znanja i tako joj spasiti život prije dolaska HMS-a. U suradnji sa županijskim zavodima, HZHM organizira edukacije građana za provođenje postupka oživljavanja uz upotrebu AVD uređaja, a koje je dosad uspješno završilo gotovo 4000 naših sugrađana.

AVD uređaj jednostavan je za rukovanje, sam procjenjuje srčani ritam te na hrvatskom jeziku daje upute za daljnje postupanje. U sklopu programa „*Pokreni srce – spasi život*“ pokrenutog 2013. u suradnji s Ministarstvom zdravstva, HZHM kontinuirano radi na povećanju dostupnosti AVD-a i vodi registar onih uređaja koji su u RH uključeni navedeni program. Njihove lokacije mogu se pronaći u Mreži AVD uređaja na mrežnim stranicama HZHM-a.

i regije osigurana suradnja sa Zavodom za neurologiju Kliničke bolnice Dubrava kao referentnim centrom u području neurološkog liječenja pacijenata koji boluju od epilepsije i Parkinsonove bolesti. U projekt *NeurNet* iz Hrvatske su uključene bolnice u Dubrovniku, Slavonskom Brodu, Splitu, Vukovaru i Zadru, a iz regije bolnice u Novoj Biljoj, Mostaru, Tuzli i Podgorici. Navedene bolnice opremljene su video EEG uređajima i radnim stanicama te povezano informacijsko-komunikacijskom tehnologijom čime im je omogućena audiovizualna komunikacija i prijenos medicinskih podataka između bolnica i referentnog centra. Time je uspješno realizirana mreža koja osigurava postavljanje točnih dijagnoza i liječenje na daljinu, ali i kontinuiranu komunikaciju i konzultacije zdravstvenih radnika i stručnjaka iz područja neurologije.

Ukupna vrijednost projekta iznosila je 865.767,09 eura, a vrijednost hrvatske komponente bila je 362.850,40 eura. Projekt je završio u srpnju 2020. godine.

Jednom *hitnjak*, uvijek *hitnjak*

Ravnatelj Zavoda za hitnu medicinu Primorsko-goranske županije Davor Vukobrat, dr. med.

Foto: Arhiva Novog lista

Davor Vukobrat: Kontinuirana edukacija glavni je preduvjet za kvalitetan rad

A ngažirano, produktivno i uspješno specijalist hitne medicine Davor Vukobrat već gotovo jedno desetljeće vodi Zavod za hitnu medicinu Primorsko-goranske županije. Zahvaljujući njegovim naporima, ali i entuzijazmu njegovih suradnika, ovaj Zavod je među prvima u potpunosti implementirao nove mehanizme i programe neophodne za dugoročan uspjeh i zadovoljstvo pacijenata i djelatnika te uveo sustav upravljanja kvalitetom. Prije ravnateljske pozicije, doktor Vukobrat radio je u hitnim medicinskim službama u Mostaru, Rabu i Opatiji, a iza sebe ima iskustvo rada u ratnoj bolnici, ali i rada u inozemstvu. Hitna medicina upisana je u njegov DNK i upravo je ovoj grani medicine posvetio svoju četrdesetogodišnju karijeru, a u nastavku pročitajte što nam je sve otkrio

› Što Vas je potaklo da studirate medicinu? Postoji li neki određeni razlog zašto ste se odlučili na liječnički poziv?

U djetinjstvu sam često maštao o tome kako bih volio raditi posao kojim se može pomoći ljudima kad su bolesni, ozlijeđeni, nemoćni... A kad sam kroz srednjoškolsko obrazovanje shvatio da su mi puno zanimljivije prirodne znanosti od nekih drugih, onda više nije bilo dileme koji ću studij upisati - medicina je postala moj prvi izbor.

› Možete li nam ukratko opisati Vaš profesionalni put? Gdje ste stekli prva radna iskustva?

Kad se trebalo upisati na fakultet ja sam se prijavio na dva - Medicinski fakultet u

” Vodim se načelom da pacijent uvijek mora biti na prvom mjestu, da sve mora biti podređeno interesu pacijenta

Sarajevu i Medicinski fakultet u Rijeci. Kako je prijemni ispit u Sarajevu bio zakažan nekih tjedan dana prije onog u Rijeci, pristupio sam ispitu u Sarajevu i već za dva dana saznao da sam primljen. Zbog te činjenice, ali i činjenice da je Sarajevu puno bliže mom rodnom gradu Mostaru, odlučio sam studirati u Sarajevu. No, eto, sudbina je htjela da svoju profesionalnu karijeru ipak završim u Rijeci.

Prva radna iskustva stekao sam u mostarskom Domu zdravlja, koji je u to vrijeme bio u sastavu Regionalnog medicinskog centra „Dr. Safet Mujić“ Mostar, kao liječnik opće medicine. Prvo radno mjesto bilo mi je u jednoj maloj seoskoj ambulanti u pitoresknom mjestu Blagaj u južnom predgrađu Mostara.

Po povratku s odsluženja vojnog roka u listopadu 1983. godine zaposlio sam se u Službi hitne medicinske pomoći Doma zdravlja Mostar i od tada počinje moj stalni rad u sustavu hitne medicine. Odmah sam shvatio da je hitna medicina zapravo ono o čemu sam maštao kao dijete. Čovjeku možeš pomoći na mjestu nastanka oboljenja ili ozljede i vrlo brzo vidjeti rezultate svog rada. Osim toga, sama dinamika posla i njegova nepredvidivost su mi kao mladom liječniku jako odgovarale.

› Pretpostavljam da ste upravo zato između cijelog spektra medicinskih grana karijeru odlučili posvetiti hitnoj medicini?

Tako je, dinamičnost i nepredvidljivost posla, brzo reagiranje kako u dijagnostici tako i u terapijskom postupku, vrlo brzo vidljiv terapijski učinak vašeg zbrinjavanja životno ugroženog pacijenta... Sve su to draži rada u izvanbolničkoj hitnoj medicini. Zato sam se ja osobno zaljubio baš u hitnu medicinu. Slijedom toga postao sam i specijalizant urgentne medicine te sam specijalistički ispit položio 1988. godine u Sarajevu. Kraće vrijeme radio sam u Njemačkoj, a po dolasku u Hrvatsku ponovo sam se zaposlio u sustavu hitne medicine i to u Primorsko-goranskoj županiji. Radio sam na otoku Rabu, potom u Opatiji i na kraju u Rijeci kao ravnatelj županijskog Zavoda za hitnu medicinu.

› Sjećate li se svog prvog pacijenta ili neke anegdote s početka karijere?

Nakon gotovo punih 40 godina rada u hitnoj medicini, teško mi se sada sjetiti baš prvog pacijenta, ali anegdota tijekom cijele karijere nije nedostajalo. Primjerice, dok sam radio u mostarskoj Službi hitne medicinske pomoći, zaprimili smo poziv da se jedna starija gospođa nalazi u komi. Na moj upit od kada je u stanju kome, pozivatelj je rekao da ne zna jer je tek došao doma, ali da će upitati pacijenticu - na što mu je ista jasnim glasom odgovorila: „Već nekoliko sati!“

› Na čelu Zavoda za hitnu medicinu Primorsko-goranske županije ste od 2012. godine. Kakvo ste stanje zatekli u Zavodu po dolasku na funkciju ravnatelja?

Zatečeno stanje nije bilo sjajno. Postojale su financijske dubioze i naslijeđeni manjak prihoda iz prethodne godine od nekoliko milijuna kuna zbog sudskih sporova s djelatnicima koji su bili radnopravne prirode. Osim toga, ni ugovor s Hrvatskim zavodom za zdravstveno osiguranje nije bio dobro koncipiran, odnosno nije odgovarao stvarnom stanju na terenu. Uz puno razumijevanja Primorsko-goranske županije kao osnivača Zavoda i osobno našeg župana, gospodina Komadine, sve smo te probleme uspješno riješili u relativno kratkom vremenu.

› Koliki je izazov, ali i odgovornost voditi Zavod na području na kojem hitna medicinska služba (HMS) ima tradiciju dužu od jednog stoljeća?

Mi smo u Zavodu iznimno ponosni na povijesnu činjenicu da se prva organizirana hitna medicinska služba osnovala 14. siječnja daleke 1894. godine baš u našoj >>

» Županiji, u Opatiji. Ne želeći da se taj datum zaboravi, donijeli smo odluku da se dan 14. siječnja proglasi Danom Zavoda za hitnu medicinu Primorsko-goranske županije koji smo sve do izbijanja pandemije svake godine prigodno obilježavali u Opatiji. Upravo zbog tako duge povijesti hitne medicine na ovom području, biti ravnateljem ovog Zavoda ujedno mi je i izazov i čast.

» **Uzevši u obzir geografsku specifičnost Primorsko-goranske županije, je li bilo zahtjevno organizirati rad Zavoda, odnosno HMS-a na Vašem području?**

Poznata kao plavo-zelena županija, Primorsko-goranska županija je zemljopisno gledano lijepa i zanimljiva županija koja se sastoji od otoka, priobalja i planinskog Gorskog kotara. Zbog toga je i bilo jako zahtjevno ustrojiti sustav HMS-a na tako raznolikom području. Mi ukupno imamo deset ispostava, od čega su četiri ispostave na otocima – Rab, Krk, Cres i Lošinj, tri u priobalju – Rijeka, Opatija i Crikvenica, a tri na području Gorskog kotara – Delnice, Vrbovsko i Čabar, s tim da Ispostava Čabar nije locirana u Čabru, nego u mjestu Prezid koje administrativno pripada Gradu Čabru.

» **Koje je temeljno načelo Vašeg rada?**

U svom radu vodim se načelom da pacijent uvijek mora biti na prvom mjestu, da sve mora biti podređeno interesu pacijenta. A to je ujedno i jedno od načela rada u cijelom Zavodu i moram priznati da mi je iznimno drago što su ga svi djelatnici prihvatili.

» **Koliko imate zaposlenih i bori li se Vaš Zavod s nedostatkom medicinskog kadra kao većina zdravstvenih ustanova u RH?**

Trenutno imamo 240 zaposlenih djelatnika. Kao i većini zdravstvenih ustanova u RH, i nama nedostatak medicinskog kadra predstavlja popriličan problem. Posebno je izražena velika fluktuacija liječničkog kadra. Mladi liječnici u Zavodu se zadržavaju sve kraće zbog velikog broja specijalizacija koje im se nude u bolnicama diljem Hrvatske. No upisne kvote na našim medicinskim fakultetima su takve kakve jesu, po meni nedostatne za pokriti sve potrebe u zdravstvenom sustavu RH. Pored toga, dio njih odlazi i u inozemstvo. Osim liječnika, sve je teže na tržištu rada naći i medicinske sestre i tehničare.

» **Imate velik broj djelatnika. Kako ih vodite, usmjeravate i potičete u zahtjevnom i odgovornom poslu koji svakodnevno obavljaju?**

Kontinuirana edukacija glavni je preduvjet za kvalitetan rad, a sustavno provođenje iste temeljno opredjeljenje naše ustanove. Edukacijama potičemo one najbolje da odluče i sami postati edukatori, odnosno da jednog dana i oni budu licencirani nacionalni instruktori. Provodimo ih redovito i za svakog djelatnika vodimo evidenciju o tome kad je bio na edukaciji i kad mu slijedi obnova znanja i vještina. Nažalost, pandemija nam je malo poremetila ritam održavanja tečajeva, ali trenutno ubrzano radimo na tome.

» **Imate li u svojim redovima specijalizante hitne medicine?**

Trenutno je sedam naših liječnika na specijalizaciji iz hitne medicine za potrebe našeg Zavoda. Troje od njih financira naš osnivač, dok se bespovratnim sredstvima iz Europskog socijalnog fonda financira specijalizacija za preostalih četvero. U tijeku je i natječaj za izbor još jednog specijalizanta hitne medicine kojeg će financirati naša Županija, a procedura bi trebala završiti do kraja tekuće godine.

» **Koliko je važno imati dobar i motiviran tim djelatnika u ovoj profesiji?**

U našem Zavodu imamo dobre, profesionalne i motivirane djelatnike, na što sam posebno ponosan. Upravo je stalno stručno osposobljavanje jedan od generatora njihove motiviranosti i entuzijazma s kojim pristupaju poslu.

» **Vaš Zavod prvi je uspješno uveo sustav upravljanja kvalitetom. O kojem sustavu je riječ i što su time dobili djelatnici Vašeg Zavoda, a što krajnji korisnici hitne medicinske usluge?**

Prvi smo od županijskih zavoda za hitnu medicinu još 2015. godine uveli sustav upravljanja kvalitetom prema međunarodnoj normi ISO 9001:2015, i na to smo

Foto: Arhiva Novog lista

„Edukacijama potičemo one najbolje da odluče i sami postati edukatori, odnosno da jednog dana i oni budu licencirani nacionalni instruktori

posebno ponosni. Sada smo jedna od tri županijske zdravstvene ustanove koja ima taj sustav, a naši djelatnici svjesni su kako je svaki korak u radnom procesu podložan kontroli kvalitete rada, odnosno da se o tome vodi trajna briga što im pruža veću sigurnost u radu. Također, podatak da je u Zavodu uspostavljen sustav upravljanja kvalitetom, daje i pacijentima veću sigurnost da će biti zbrinuti na najbolji mogući način.

» **Gotovo dvije godine borimo se s pandemijom bolesti COVID-19. Kako se to odrazilo na rad Vašeg Zavoda?**

Gledano s medicinskog aspekta, naš Zavod se vrlo brzo prilagodio načinu rada u novim, pandemijskim uvjetima. Međutim, obvezno oblačenje i svlačenje zaštitne opreme, kao i nužna dezinfekcija vozila poslije svakog COVID-19 pacijenta, negativno su se odrazili na vrijeme potrebno za intervenciju koje se neminovno produjilo. U financijskom smislu, pandemija je negativno utjecala na rad našeg Zavoda zbog nabave skupe zaštitne opreme za djelatnike, kao i povećanog broja prekovremenih sati koji su nastali zamjenom za obojele djelatnike i one koji su morali biti u samoizolaciji. U zadnjih nekoliko mjeseci prekovremeni sati se generiraju osiguranjem masovnog cijepljenja građanstva. Inače, djelatnici našeg Zavoda cijepili su se u visokom postotku, nešto preko 90 %, čime su pokazali visoku svijest i odgovornost prema sebi i okolini u kojoj žive i rade.

» **Iako se malo tko usudio takvo što prognozirati, iza nas je uspješna turistička sezona što obično znači da je i HMS imao više posla. Je li i ove godine bio velik pritisak na HMS na Vašem području te kako pripremite timove za sezonu?**

Protekla turistička sezona definitivno je bila neočekivano uspješna. To se isto tako odrazilo i na naš rad znatno većim brojem intervencija i zbrinutih pacijenata. U ovoj sezoni postigli smo i jedan rekord. Naime, kolovoz 2021. godine bio je mjesec s najvećim brojem intervencija otkako smo osnovani kao jedinstven županijski Zavod. U tom mjesecu zbrinuli smo čak 3145 pacijenata na terenu, a dosadašnji rekord držao je kolovoz 2017. godine kada smo medicinski obradili 3105 pacijenata na terenu. Povećani broj intervencija i pacijenata iziskivao je i određena kadrovska pojačanja koja inače svake sezone radimo u pojedinim turističkim sredinama. Taj

„Djelatnici našeg Zavoda cijepili su se u visokom postotku, nešto preko 90 %, čime su pokazali visoku svijest i odgovornost prema sebi i okolini u kojoj žive i rade

” *Imamo dobre, profesionalne i motivirane djelatnike, na što sam posebno ponosan. Upravo je stalno stručno osposobljavanje jedan od generatora njihove motiviranosti i entuzijazma s kojim pristupaju poslu*

nadstandard financiramo sredstvima jedinica lokalne samouprave, Županije i Ministarstva zdravstva.

► **Kojim se dostignućima i projektima u Zavodu najviše ponosite?**

Ima više dostignuća koje je Zavod napravio i koja me čine ponosnim. Već smo spomenuli uspostavljanje sustava upravljanja kvalitetom sukladno međunarodnoj normi ISO 9001:2015, a svakako bih istaknuo nabavu specijalnih terenskih vozila za rad u zimskim uvjetima u našim ispostavama u Gorskom kotaru te nabavu prikolice za masovne nesreće. U oba ova slučaja bili smo prvi u RH, kao i u slučaju sustava upravljanja kvalitetom. Također, moram spomenuti i dokumentacijski sustav kojim se danas koriste svi županijski zavodi za hitnu medicinu u RH, a koji su osmislili naši liječnici u Rijeci. I da dalje ne nabrajam...

► **Što Vam je kao ravnatelju Zavoda dosad bio najveći izazov?**

Najveći izazov dosad je svakako funkcioniranje ustanove u vrijeme pandemije bolesti COVID-19. Svaki novi dan nosio je neizvjesnost broja djelatnika koji će biti van pogona, bilo da su direktno bili zaraženi ili su morali ostanu doma u samoizolaciji, pa onda s ostatkom djelatnika morate pokriti sve te izostanke. Ovdje moram pohvaliti sve naše djelatnike jer su imali maksimalno razumijevanje i shvatili su ozbiljnost situacije te su vrijedno odrađivali sve svoje zadatke.

► **S obzirom na to da poznajete sustav hitne medicine prije i nakon implementacije reorganizacije HMS-a, možete li nam reći koja je razlika u funkcioniranju te službe danas u odnosu na razdoblje prije reorganizacije na području Primorsko-goranske županije?**

Reorganizacija HMS-a u RH je zapravo jedina prava reforma u sustavu zdravstva koja je donijela neprocjenjivu dobit za hitnu medicinu u cjelini. Ovim preustrojem su se uistinu preklapili interesi pacijenata s interesima djelatnika HMS-a. Prije reforme, u Rijeci je djelovala Ustanova za hitnu medicinsku pomoć koja je skrblila za stanovnike Rijeke i tzv. riječkog prstena. U ostalim dijelovima županije prvotno je postojalo osam malih domova zdravlja koji su se kasnije ujedinili u jedan županijski Dom zdravlja, ali je i dalje svaki od njih organizirao sustav hitne medicinske pomoći na svoj način. Osnivanjem Zavoda za hitnu medicinu Primorsko-goranske županije 1. studenoga 2011., sustav HMS-a objedinjen je u jednu cjelinu. Nestale su granice između pojedinih gradova i općina, a svaki tim HMS-a sada može intervenirati bilo gdje, bez obzira na to kojoj ispostavi pripada jer se na intervenciju uvijek upućuje najbliži tim. Oformljena je jedinstvena Medicinska prijavno-dojavna jedinica koja zaprima pozive iz cijele županije, uveden je jedinstven dokumentacijski sustav te je uspostavljen sustav preuzimanja pacijenata s otoka. Naime, kopneni tim preuzme hitnog pacijenta kako bi se otočni timovi mogli čim prije vratiti na svoj otok. Standardizirana je oprema u svakoj ispostavi, uveden je sustav trajne edukacije kadra itd. Jednom riječju, sustav HMS-a u Primorsko-goranskoj županiji se preporodio.

► **U Vašoj impresivnoj i dugačkoj liječničkoj karijeri sigurno je bilo intervencija koje su Vam se duboko urezale u pamćenje. Možete li nam navesti neku od njih?**

Svaka uspješna reanimacija je nešto što se ne zaboravlja tako lako, ispunjava svakog *hitnjaka* posebnim zadovoljstvom. Osjećaj da si čovjeku spasio život je izniman. Imao sam dosta takvih reanimacija, ali ne bih ni jednu posebno izdvojio.

► **Jeste li ikad poželjeli raditi neki mirniji posao?**

Ne, nisam nikada poželio raditi mirniji posao, volim ovo što radim. U suprotnom, mislim da bi mi život bio suviše monoton.

► **Najavili ste odlazak u mirovinu. Hoće li Vam nedostajati hitna služba?**

Potkraj 2022. godine odlazim u mirovinu. Postoji ona izreka „Jednom *hitnjak*, uvijek *hitnjak*!“ koja nije daleko od istine. Ne može se zaboraviti nešto što ste radili čitav radni vijek, ali uskoro dolazi vrijeme i za neku mirniju fazu u životu. ■

IN MEMORIAM BISERKI GRBČIĆ-MIKULIČIĆ (1959. – 2021.)

Biserka Grbčić-Mikulčić, dr. med.

Hitna medicinska služba je početkom 2021. godine izgubila predanu liječnicu, specijalicu hitne medicine i prijateljicu Biserku Grbčić-Mikulčić. Svojim je radom udarila temelje današnjoj organizaciji rada Zavoda za hitnu medicinu Primorsko-goranske županije, a značajan doprinos dala je i cjelokupnom razvoju i napretku hitne medicine u Hrvatskoj.

Djelatnici Zavoda za hitnu medicinu Primorsko-goranske županije oprostili su se od kolegice dirljivim nekrologom:

„Utorak, 12. siječnja 2021. godine ostavio je dubok, tužan trag u našim srcima. Tiho, u krugu obitelji, napustila nas je naša draga Biserka Grbčić-Mikulčić, dr. med., spec. hitne medicine.“

Doktorica Grbčić-Mikulčić rođena je 20. travnja 1959. godine u Rijeci gdje je 1986. godine i diplomirala na Medicinskom fakultetu. U hitnoj medicini je od 1. studenoga 1991. kada se zaposlila u tadašnjoj Stanici za hitnu medicinsku pomoć Rijeke. Tijekom Domovinskog rata, kao liječnica u timu, odlazila je po potrebi i pozivu na ratom zahvaćena područja u RH. I nakon teških, ratnih godina, naša Biba – kako smo je zvali – svakodnevno je bila na usluzi pacijentima čije je živote spašavala i brinula o njihovom zdravlju. Ne samo da je brinula o pacijentima, već je vodila brigu i o ostalim članovima tima, bila nam je pravi prijatelj.

Dugogodišnji rad, entuzijazam i ljubav prema pozivu, ulaganje u znanje i učenje, donijeli su rezultate, i doktorica Grbčić-Mikulčić postala je specijalistica hitne medicine 2011. godine. Od 2012. pa do umirovljenja 2020. godine, obnašala je dužnost zamjenika ravnatelja i voditelja medicinske djelatnosti. Svojim ugledom i autoritetom stečenim tijekom niza godina rada, ali i ulaganjem velikog znanja i iskustva te ostvarivanjem plemenitih težnji, Biserka Grbčić-Mikulčić postizala je izvanredne rezultate u razvoju Zavoda za hitnu medicinu Primorsko-goranske županije.

Svaki pojedinac u Zavodu imao je osjećaj da ga doktorica poznaje i brine o njemu. Ne samo profesionalno, već onako, čisto ljudski. Kao vrhunska učiteljica i mudra osoba ostavila je dubok trag u našim životima. U onim teškim danima kada je bolest napredovala, Biba je svojom borbenošću i hrabrošću bila uzor mnogima.

Ponosni smo što smo je poznavali, radili s njom i imali priliku učiti od nje. Za utjehu, pronađimo inspiraciju u djelima koje je Biba ostavila, a zrcale svu ljepotu njezina postojanja. Na svemu tome velika joj hvala.

Draga Biba, počivaj u miru, odmori se i...

Doviđenja!“

Medicinski odgovor na veliku nesreću

Vili Beroš: Na tečaju se ujedinilo znanje i iskustvo zdravstvenog sustava

Cro-MRMI u Slavenskom Brodu

Polaznike tečaja posjetio je ministar zdravstva izv. prof. dr. sc. Vili Beroš, dr. med.

Velike nesreće i katastrofe – požari, poplave, potresi, željezničke i zračne nesreće, terorizam – mogu nastupiti iznenada, neočekivano i bilo gdje, a zadaća zdravstvenog sustava je smanjenje ili prevencija njihovih posljedica. Jamac brzog i kvalitetnog odgovora na složene krizne situacije upravo je kontinuirana edukacija medicinskog zbrinjavanja i uspješna suradnja svih žurnih službi

Nakon jednogodišnje stanke uslijed pandemije bolesti COVID-19, tečaj *Medicinski odgovor na veliku nesreću (Medical Response to Major Incidents) - Cro-MRMI* vratio se u listopadu ove godine u Opću bolnicu „Dr. Josip Benčević“ u Slavenskom Brodu. Trodnevni tečaj omogućio je Hrvatski zavod za hitnu medicinu, a okupio je 60 polaznika, pretežno zdravstvenih djelatnika iz sustava hitne medicine, ali i pripadnika ostalih žurnih službi koji bi u slučaju velike nesreće bili uključeni u sustav zbrinjavanja od mjesta događaja do operacijskih sala i jedinica intenzivnog liječenja, a za vrijeme edukacije posjetio ih je ministar zdravstva izv. prof. dr. sc. Vili Beroš, dr. med.

Osigurana sredstva za dodatnih devet tečajeva

Na tečaju se ujedinilo znanje i iskustvo zdravstvenog sustava koji u ključnim trenucima pruža najbolje od

struke, rekao je ministar zdravstva te istaknuo: „Zahvaljujući provedbi ove vrste edukacije zdravstvenih djelatnika, zdravstvenih i drugih timova osigurava se jedinstven sustav medicinskog odgovora na velike nesreće i katastrofe, ali i kontinuirana provjera postojećih protokola s ciljem stalnog unapređenja zbrinjavanja hitnih pacijenata u velikim nesrećama i katastrofama.“ Dodao je kako upravo tragični događaji, poput nedavne prometne nesreće s velikim brojem ozlijeđenih i smrtno stradanih osoba uslijed slijetanja autobusa kosovskih oznaka na autocesti A3 kod Slavenskog Broda, potvrđuju važnost ovakve edukacije. Pravovremeni odgovor na tu nesreću, rezultat je edukacije zdravstvenih djelatnika na tom području, naglasio je ministar Beroš. Za istu je nužno educirati i uvježbati stručnjake iz drugih regija, rekao je ministar zdravstva te najavio kako će se u naredne dvije godine provesti još devet tečajeva za koje su sredstva već osigurana.

Suradnja svih žurnih službi

Ravnateljica Hrvatskog zavoda za hitnu medicinu prim. mr. Maja Grba-Bujević, dr. med. naglasila je kako *Cro-MRMI* tečaj podiže znanje, vještine i kompetencije svih uključenih u zbrinjavanje velikih nesreća i katastrofa te podsjetila da su u lancu intervencije policija, vatrogasci, izvanbolnička hit-

na služba i bolnički odgovor. „Svaka služba je specifična, a ovdje zajednički radimo kako bi se uvježbali i proširili dobru vijest među sve zdravstvene djelatnike“, izjavila je primarijus Grba-Bujević te izrazila uvjerenje da će edukacija osigurati brz i kvalitetan odgovor sustava na složene krizne situacije.

Primarna trijaža na terenu na tečaju *Cro-MRMI*

Bolnički dio tečaja *Cro-MRMI*

Pravodoban i efikasan odgovor

Tečaj *Medicinski odgovor na veliku nesreću* posljediplomski je tečaj Europskog društva za traumatologiju i hitnu kirurgiju, a u Hrvatskoj ga već osam godina provode Hrvatski zavod za hitnu medicinu, Hrvatsko društvo za medicinu katastrofe, Opća bolnica „Dr. Josip Benčević“ Slavonski Brod i Krizni stožer Ministarstva zdravstva. Dosad je educirano 449 polaznika koji su u svojoj domeni posla spremni pravodobno i efikasno odgovoriti na velike nesreće i pravilno sanirati njihove posljedice. „Tečaj nam svima omogućuje da se uigramo i testiramo naše sposobnosti i znanja da bi dobili što brži i bolji odgovor na masovne nesreće te pružili što kvalitetniju uslugu svim potrebitima“, rekao je ravnatelj slavonskobrodске bolnice doc. prim. dr. sc. Josip Samardžić, dr. med.

Simulacija velike nesreće

Edukacija je obuhvatila uvodna teorijska predavanja i praktično usavršavanje za donošenje odluka na svim razinama. Polaznici su prošli kroz stvaran scenarij zbrinjavanja masovne nesreće od izvanbolničkog odgovora, transporta, komunikacije, bolničkog odgovora do zapovijedanja s realnim podacima i sa stvarnim utroškom vremena i resursa. Pomoću takozvane *table-top* vježbe simulirana je velika nesreća, a njeno saniranje i zbrinjavanje velikog broja ozlijeđenih zahtijevalo je vertikalnu i horizontalnu koordinaciju svih uključenih aktera, uključujući izvanbolničku i bolničku hitnu medicinsku službu, ostale žurne službe te krizni stožer kao centralnu točku upravljanja krizom. Zahvaljujući multidisciplinarnom pristupu, uz upoznavanje s organizacijom rada, ovaj tečaj polaznicima omogućava provjeru vlastitih sposobnosti donošenja odluka u kriznim situacijama, kao i sposobnosti za rad u timu te prilikom primjene standardnih operativnih postupaka. Osim toga, njime se provjeravaju postojeći protokoli i planovi sustava kako bi se utvrdile eventualne nepravilnosti i napravile korekcije. ■

Hitna medicinska služba sudjelovala u vježbi potrage i spašavanja zrakoplova ASAR 2021-3

U vježbi potrage i spašavanja zrakoplova *ASAR 2021-3* koja se u organizaciji Ravnateljstva civilne zaštite Ministarstva unutarnjih poslova održala u studenom ove godine u neposrednoj blizini Zračne luke Split, sudjelovala su tri tima hitne medicinske službe (HMS) iz Zavoda za hitnu medicinu Splitsko-dalmatinske županije, dok je u radu timova za upravljanje i analizu terenske vježbe bio njihov kolega Jakov Aranza, dr. med. sa Sašom Balijom, mag. med. techn. iz Odjela za sestrištvo Hrvatskog zavoda za hitnu medicinu.

Prema scenariju vježbe, pilot zrakoplova s 34 putnika i četiri člana posade je neposredno nakon polijetanja prijavio udar ptice u lijevi motor te zatražio hitno slijetanje na polazišnu Zračnu luku Split. Potom Hrvatska kontrola zračne plovidbe (HKZP) gubi radio vezu sa zrakoplovom, a ubrzo se gubi i vizualni kontakt s istim. Temeljem važećih procedura i propisanih postupanja, HKZP sve dostupne i relevantne podatke prosljeđuje Operativnom centru civilne zaštite koji aktivira nadležna tijela za potragu i spašavanje zrakoplova. Nakon što se utvrdila lokacija pada zrakoplova, timovi HMS-a izašli su na teren te zbrinuli deset ozlijeđenih pacijenata.

„Svi djelatnici HMS-a rukovodili su se protokolom postupanja usvojenom na tečaju *Medicinski odgovor na veliku nesreću*, a pri izvođenju ove zahtjevne vježbe pokazali su stručnost, profesionalnost i spremnost na ovakav tip krizne situacije“, rekao je po završetku vježbe Saša Balija, mag. med. techn. Pomoćnik ministra unutarnjih poslova za razvoj, opremanje i potporu dr. sc. Damir Trut istaknuo je da su u vježbi sudjelovale sve snage koje bi i inače u takvim slučajevima trebale djelovati. Sustav civilne zaštite se priprema za sve vrste nesreća i katastrofa, a sve operativne snage trebaju biti pripremljene kako bi mogle djelovati i pružiti pomoć kada je potrebno.

Vježba *ASAR 2021-3* održana je s ciljem provjere usklađenosti operativnog djelovanja svih sudionika sustava potrage i spašavanja zrakoplova na kopnu i unutarnjim vodama, a nastavak je održane komunikacijske vježbe *ASAR 2021-1* i stožerne vježbe *ASAR 2021-2*. Osim predstavnika HMS-a, u vježbi su sudjelovali predstavnici Ministarstva unutarnjih poslova, Oružanih snaga RH, Ministarstva mora, prometa i infrastrukture, HKZP-a, Agencije za istraživanje nesreća u zračnom, pomorskom i željezničkom prometu, Agencije za civilno zrakoplovstvo, Hrvatske vatrogasne zajednice, Hrvatske gorske službe spašavanja, Hrvatskog Crvenog križa, Državnog hidrometeorološkog zavoda, Međunarodne zračne luke Zagreb i Zračne luke Split. ■

Djelatnici Zavoda za hitnu medicinu Splitsko-dalmatinske županije na vježbi

Hitnjaci upoznali Zapovjedni sustav nove generacije - NICS

Zamjenica ravnateljice HZHM-a prim. dr. sc. Ingrid Bošan-Kilibarda, dr. med. predstavila je ulogu i značaj HZHM-a u izvanrednim situacijama

Sustav NICS u slučaju izvanrednih situacija, velikih nesreća i katastrofa omogućava svim službama uključenim u rješavanje krizne situacije razmjenu informacija u realnom vremenu, ali i pristup bazama podataka i informacijama o stanju na terenu, vremenskoj situaciji, fotografijama snimljenim iz zraka, trenutnom rasporedu snaga na terenu, geopozicijama vozila i osoba, kritičnoj infrastrukturi itd. Pomoću geografskog informacijskog sustava - GIS, sustav NICS sve navedene informacije integrira u dostupnu *online* kartu čime se znatno olakšava suradnja i omogućava brže donošenje ključnih odluka u upravljanju izvanrednim događajima. Radionica je održana u organizaciji Ravnateljstva civilne zaštite Ministarstva unutarnjih poslova, a u suradnji s NATO-SPS odjelom. ■

Kontinuirano stručno osposobljavanje radnika u djelatnosti hitne medicine

S edukacije za medicinske sestre i tehničare u OHBP-u

instruktora u objašnjavanju tako da niti jedno pitanje nije ostalo nerazjašnjeno“, naveo je Adis Keranović, dr. med. te dodao kako se neke polaznike posebno dojmila radionica *ALS djece* i to ponajviše zbog straha s kojim se u svom svakodnevnom radu susreću na terenu prilikom reanimacije djece. „U globalu, tečaj ocjenjuju odličnom ocjenom i navode kako im je koristan u daljnjem radu“, zaključio je doktor Keranović.

Educirano preko 1100 djelatnika

Projekt *Kontinuirano stručno osposobljavanje radnika u djelatnosti hitne medicine* vrijedan gotovo 9,5 milijuna kuna, sufinanciran je sredstvima Europskog socijalnog fonda u okviru Operativnog programa „Učinkoviti ljudski potencijali“ 2014. – 2020. Glavni cilj projekta, usmjerenog na unapređenje zdravstvene zaštite u Republici Hrvatskoj i poboljšanje pristupa građana visokokvalitetnim zdravstvenim uslugama, je održavanje i usavršavanje znanja i vještina radnika u djelatnosti hitne medicine. Pokrenut je zbog uočene velike mobilnosti zdravstvenih radnika u sustavu hitne medicine, kao i proširenja Mreže hitne medicine te uočenih nedostataka u znanju i vještinama medicinskih sestara i tehničara koji rade u objedinjenim hitnim bolničkim prijemima. Kao bi mogli odgovoriti na svakodnevne izazove hitnog medicinskog zbrinjavanja građana i posjetitelja RH, radnici u djelatnosti hitne medicine kontinuirano moraju usvajati nova i usavršavati stečena znanja i vještine. S novim, revidiranim edukacijskim vježbama koje se provode u sklopu projekta nastoji se sve koji ulaze i rade u sustavu što prije educirati za potrebe zbrinjavanja hitnih pacijenata. Dosad su provedene 42 edukacijske vježbe kojima je educirano preko 1100 djelatnika HMS-a. ■

Nastavljen program edukacija u hitnoj medicini

Nešto povoljnija epidemiološka situacija u rujnu ove godine omogućila je nastavak edukacijskog programa u sklopu projekta *Kontinuirano stručno osposobljavanje radnika u djelatnosti hitne medicine* koji provodi Hrvatski zavod za hitnu medicinu. Nakon više od godinu dana stanke, edukacijske vježbe u ovom jesensko-zimskom ciklusu razveselile su i instruktore i polaznike.

Pet edukacijskih programa

Projekt obuhvaća pet edukacijskih programa (EP): EP1 za medicinske dispečere, EP2 za doktore te medicinske sestre i tehničare u izvanbolničkoj hitnoj medicinskoj službi (HMS), EP3 za vozače u izvanbolničkom HMS-u, EP4 za radnike koji provode trijažu u djelatnosti hitne medicine i EP5 za medicinske sestre i tehničare u objedinjenim hitnim bolničkim prijemima. Vježbe osiguravaju dovoljno vremena za usvajanje novih znanja i vještina zahvaljujući praktičnom radu i simulaciji stvarnih situacija i stanja s kojima se djelatnici HMS-a susreću na svojim radnim mjestima. Za svaki edukacijski program izrađen je priručnik, dok je za instruktore osmišljen nastavni materijal, a nabavljeni su i novi modeli za vježbanje kliničkih vještina.

Zadovoljni polaznici

Kakav je *feedback* s terena otkrio nam je Adis Keranović, dr. med. nakon održane edukacijske vježbe EP2 u rujnu 2021. u Stubičkim Toplicama,

a na kojoj je sudjelovao kao voditelj. „Provedena edukacijska vježba bila je uspješna i bez većih poteškoća“, rekao je te posebno pohvalio instruktore zbog kvalitetnog rada i truda uloženog u edukaciju polaznika, a koji je bio vidljiv u iznimno primjetnom napretku polaznika od prvog do zadnjeg dana edukacije. Većina polaznika pohvalila je provedene radionice i dala odlične ocjene instruktorima u anketi koju ispunjavaju na kraju vježbi, istaknuo je doktor Keranović. „Dosta polaznika naglasilo je kako bi željeli da tečaj dulje traje, kao i da češće imaju priliku ponavljati radionice i sam tečaj zbog obnove znanja, dok je velik dio njih naglasio trud i strpljenje

Nacionalni program javno dostupne rane defibrilacije „Pokreni srce – spasi život“

Za uporabu AVD uređaja dosad educirano gotovo 4000 naših sugrađana

Kako prepoznati iznenadni srčani zastoj i pravodobno pružiti pomoć naučilo je 34 zdravstvenih djelatnika zagrebačke Zatvorske bolnice na radionici *Osnovne mjere održavanja života uz upotrebu automatskog vanjskog defibrilatora (AVD)* koja se u dva navrata, u rujnu i listopadu ove godine, održala u Hrvatskom zavodu za hitnu medicinu (HZHM). Uoči Svjetskog dana oživljavanja koji se svake godine obilježava 16. listopada, a u sklopu *Nacionalnog programa javno dostupne rane defibrilacije „Pokreni srce – spasi život“*, nacionalni instruktori HZHM-a Saša Balija, mag. med. techn. i Samir Čoralić, bacc. med. techn. na radionici su upoznali polaznike s postupkom oživljavanja uz upotrebu AVD uređaja. Osim djelatnika Zatvorske bolnice Zagreb, u rujnu 2021. godine istu je radionicu uspješno završilo i osam stanovnika Kijeva.

Vodeći uzrok smrti

Kardiovaskularne bolesti vodeći su uzrok smrti u Hrvatskoj, a toj skupini pripada i iznenadni srčani zastoj kod kojeg uslijed poremećaja srčanog ritma dolazi do trenutnog gubitka srčane funkcije te prestanka dotoka krvi u mozak i druge organe, odnosno do smrti. Prema podacima Hrvatskog kardiološkog društva, od iznenadnog srčanog zastoja u RH godišnje umire 9000 ljudi, odnosno jedna osoba svakog sata.

Iznenadni srčani zastoj ne bira ni vrijeme ni mjesto, a žrtve su nerijetko i sportaši te mlade i zdrave osobe. Preživljavanje se značajno povećava brзом intervencijom, unutar tri do pet minuta, i ranom defibrilacijom. Nažalost, nijedna hitna medicinska služba (HMS) u svijetu ne može u svim slučajevima unutar tri minute doći do osobe koja je doživjela iznenadni srčani zastoj, stoga je iznimno važno građane upoznati s osnovnim mjerama održavanja života uz upotrebu AVD uređaja.

Edukacija doprinosi sigurnosti zajednice

Važnost edukacije građana koji mogu pružiti pomoć osobi koja je doživjela iznenadni srčani zastoj i tako spasiti život, prepoznao je HZHM koji je s Ministarstvom zdravstva još 2013. godine pokrenuo *Nacionalni program javno dostupne rane defibrilacije „Pokreni srce – spasi život“*. Osnovne aktivnosti programa su promicanje važnosti rane defibrilacije, povećanje dostupnosti AVD uređaja i educiranje što većeg broja laika za provođenje postupka oživljavanja uz upotrebu AVD-a. U suradnji sa županijskim zavodima za hitnu medicinu te lokalnim i regionalnim samoupravama, HZHM je dosad educirao gotovo 4000 naših sugrađana kako bi ih osnažio da pomognu jedni drugima, spriječe loš ishod iznenadnog srčanog zastoja i tako doprinesu sigurnosti zajednice.

Kako pomoći tijekom pandemije?

U vrijeme pandemije bolesti COVID-19 osobi koja je doživjela iznenadni srčani zastoj na siguran način može se pomoći pridržavajući se preporuka Europskog vijeća za reanimatologiju o oživljavanju tijekom pandemije. Prema tim preporukama,

Ilustracija

izvodi se samo vanjska masaža srca, bez umjetnog disanja, a za vrijeme izvođenja iste potrebno je unesrećenoj osobi zaštitnom maskom, maramicom ili tkaninom pokriti nos i usta. Disanje je potrebno provjeriti isključivo promatranjem prsnog koša, a nakon postupka oživljavanja nužna je higijena ruku.

Infografika

POKRENI SRCE - SPASI ŽIVOT

AVD AED

- ✓ provjera disanja
- ✓ masaža srca
- ✓ umjetno disanje
- ✓ reanimacija
- ✓ defibrilacija
- ✓ BLS AVD

Foto: <https://www.freepik.com>

Autor: Vedrana Anđelić

Iskusni praktičari podijelili znanja i iskustva

Nastavljajući se na tradiciju iznimno uspješnih edukacija te prateći nove trendove u hitnoj medicini, ali i problematiku zdravstvenog sustava, Hrvatski zavod za hitnu medicinu (HZHM) osmislio je i organizirao *online* predavanja vrhunskih stručnjaka i iskusnih praktičara. Znanja i iskustva koja su predavači podijelili s djelatnicima hitne medicinske službe (HMS) pridonose kvaliteti pružanja hitne medicinske skrbi jer su lako primjenjiva u praksi.

Nove psihoaktivne tvari

Posljednje u ovogodišnjem nizu predavanja – *Hitna psihijatrijska stanja i nove psihoaktivne tvari* održao je u listopadu 2021. pročelnik Zavoda za dualnu medicinu Klinike za psihijatriju Vrapče dr. sc. Ivan Čelić, dr. med. koji je istaknuo kako je pojava brojnih, potencijalno štetnih, novih psihoaktivnih tvari posljednjih godina dovela do velikog izazova za zdravstveni sustav, osobito sustav hitne medicine.

Nove psihoaktivne tvari od kojih razlikujemo amfetaminima slične tvari, sintetske kanabinoide, tvari s halucinogenim i/ili disocijativnim učincima te opijatima i sedativima slične tvari široko su dostupne i rasprostranjene. Trenutno ih je u Europi službeno prijavljeno više od sedamsto, a s obzirom na to da njihova farmakokinetika i farmakodinamska svojstva nisu dovoljno poznata, „istražuju“ se izravno na samim korisnicima, rekao je doktor znanosti Čelić. Naglasio je kako možemo razlikovati nekoliko skupina hitnih psihijatrijskih stanja – stanja izravno uzrokovana uporabom novih psihoaktivnih tvari, pogoršanje psihičkog poremećaja uslijed uporabe istih, specifični ponašajni simptomi (dezorganiziranost, nasilnost, psihotičnost itd.) te pogoršanje tjelesnog stanja.

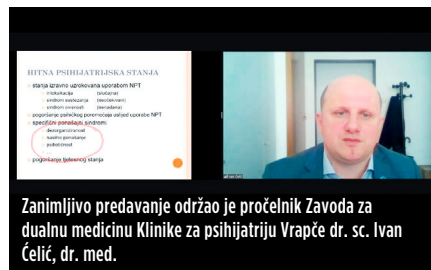
Posebno je zabrinjavajuće što su u Hrvatskoj zabilježeni smrtni slučajevi uslijed intoksikacije sintetskim kanabinoidima, mefedromom i gamahidroksibutiratom. U slučaju intoksikacije, napomenuo je dr. sc. Ivan Čelić, dr. med., potrebno je pratiti vodeće simptome i znakove, opsežno nadzirati bolesnika i primjenjivati opće suportivne mjere intenzivne skrbi. Klinička slika je „nerazmjerna“ i svakom slučaju treba pristupiti zasebno, upozorio je doktor znanosti Čelić te dodao kako uvijek treba imati na umu da se možda radi o intoksikaciji s više psihoaktivnih tvari. Istaknuo je važnost heteroanamnestičkih podataka i zaključio: „U nekim slučajevima imamo specifične antidote koji su vrlo često nedostupni, dok je u većini slučajeva liječenje simptomatsko.“

Nakon predavanja koje je pratilo 250 zdravstvenih

djelatnika HMS-a, polaznici su imali niz pitanja za doktora znanosti Ivana Čelića vezana ponajviše za zbrinjavanje pacijenta pod utjecajem novih psihoaktivnih tvari.

Iznenadni srčani zastoj

Mjesec dana ranije, nacionalna instruktorka HZHM-a za dispečere medicinske prijavno-dojavne jedinice Jasna Janeš-Kovačević, dr. med. iz Zavoda za hitnu medicinu Primorsko-goranske županije održala je vrlo posjećeno predavanje *Telefonsko navođenje kardiopulmonalne reanimacije za medicinske dispečere*. U okviru predavanja, doktorica Janeš-Kovačević

Zanimljivo predavanje održao je pročelnik Zavoda za dualnu medicinu Klinike za psihijatriju Vrapče dr. sc. Ivan Čelić, dr. med.

Predavanje zamjenice ravnateljice HZHM-a prim. dr. sc. Ingrid Bošan-Kilibarda, dr. med. pratilo je više od 1000 zdravstvenih djelatnika

vić upozorila je na ozbiljnost problema iznenadnog srčanog zastoja te podsjetila na važnost njegova brzog prepoznavanja i započinjanja osnovnih mjera održavanja života i rane defibrilacije.

Prepoznavanje srčanog zastoja izazov je i za laike i za medicinske dispečere, stoga je doktorica Janeš-Kovačević polaznicima predavanja objasnila kako, uz pomoć *Hrvatskog indeksa prijema hitnog poziva za medicinsku prijavno-dojavnu jedinicu*, pravodobno procijeniti je li doista riječ o ovom teškom zdravstvenom stanju. Uz prepoznavanje, istaknula je doktorica Janeš-Kovačević, medicinski dispečer mora pridobiti pozivatelja da sljedeći upute upotrijebi automatski vanjski defibrilator prije dolaska tima

HMS-a jer se intervencijom unutar tri do pet minuta od trenutka zastoja srca mogućnost preživljavanja znatno povećava.

Uz pomoć prikaza slučaja, preko 200 medicinskih dispečera, ali i ostalih djelatnika HMS-a koji su pratili predavanje prisjetilo se kako voditi pozivatelja kroz postupak kardiopulmonalne reanimacije sve do dolaska tima HMS-a na mjesto događaja, ali i kako smiriti i umanjiti stres pozivateljima u takvim situacijama.

Anafilaksija

Više nego aktualno predavanje *Anafilaksija i anafilaktički šok* održala je čak tri puta u veljači 2021. godine zamjenica ravnateljice HZHM-a prim. dr. sc. Ingrid Bošan-Kilibarda, dr. med. Predavanje koje je pripremila s pomoćnikom ravnateljice HZHM-a Damirom Važanićem, mag. med. techn. namjerno je tempirano pred početak masovnog cijepljenja građana protiv COVID-19 kako bi se zdravstveni djelatnici podsjetili kako prepoznati, procijeniti i zbrinuti pacijenta koji je razvio anafilaksiju.

„Anafilaksija je teška, po život opasna, generalizirana ili sustavna reakcija preosjetljivosti koja zahtjeva hitno zbrinjavanje“, naglasila je primarijus Bošan-Kilibarda na predavanju koje je u tri navrata pratilo preko 1000 zdravstvenih djelatnika. Potaknu ju alergeni u hrani, lijekovi te ubodi insekata, a karakterizira ju brz nastanak po život opasnih problema s dišnim putom i/ili disanjem nerijet-

ko udruženih s poremećajem cirkulacije, kožnim i sluzničnim promjenama. Brzo prepoznavanje simptoma anafilaksije i rana primjena adrenalina kao najvažnijeg lijeka u zbrinjavanju anafilaktičke reakcije ključni su za uspješan zdravstveni ishod osobe s ovom dijagnozom, istaknula je primarijus Bošan-Kilibarda.

Sva održana predavanja bodovana su sukladno pravilnicima Hrvatske liječničke komore i Hrvatske komore medicinskih sestara, a izrazito velik interes za istima ohrabrio je HZHM da i u budućnost nastavi s *online* predavanjima te tako kontinuirano i aktivno sudjeluje u sustavnoj edukaciji zdravstvenih djelatnika.

Učenje na daljinu

Održan niz predavanja vrhunskih stručnjaka iz različitih grana medicine

Sciljem postizanja jednakosti u znanju i kompetencijama zdravstvenih djelatnika bez obzira na regiju u kojoj žive i rade, Hrvatski zavod za hitnu medicinu (HZHM) i ove godine nastavio s provođenjem osnovnog Programa cjeloživotnog stručnog usavršavanja zdravstvenih radnika, odnosno e-Usavršavanja

Predavanje dr. sc. Aleksandra Savića, dr. med. iz Klinike za psihijatriju Vrapče

Stjecanje novih znanja i vještina uz pomoć moderne informacijsko-komunikacijske tehnologije važno je zbog profesionalnog razvoja kadra zdravstvenih ustanova, bržeg protoka informacija i unapređenja kvalitete zdravstvenih usluga, ali i s aspekta trenutne epidemiološke situacije. U godini koja je pred zdravstvo postavila mnoge izazove, HZHM je veliku važnost posvetio edukaciji te je u sklopu e-Usavršavanja organizirao niz predavanja vrhunskih stručnjaka iz različitih grana medicine.

Olakšan pristup profesionalnim sadržajima

Predavanja se održavaju u realnom vremenu, a sudionici imaju mogućnost istovremene međusobne audiovizualne komunikacije, kao i pregleda sadržaja ili materijala za pojedino predavanje. Program e-Usavršavanja pokrenuo je HZHM još 2009. godine zbog neravnomjerne dostupnosti edukacijskih sadržaja te neujednačene razine znanja zdravstvenih djelatnika, ali i manjka financijskih sredstava pojedinih zdravstvenih ustanova za stručna usavršavanja zaposlenika. Njime su posebno „profitirali“ zdravstveni djelatnici u manjim sredinama, posebno na otocima te u ruralnim i prometno izoliranim područjima jer im je sada znatno olakšan pristup profesionalnim sadržajima.

Psihijatrijske teme za nepsihijatre

Ciklus ovogodišnjih predavanja započeo i završio temama iz psihijatrije. U studenom ove godine dr. sc. Aleksandar Savić, dr. med. iz Klinike za psihijatriju Vrapče održao je predavanje o najčešćim hitnim stanjima u psihijatriji, načinima njihove trijaže i zbrinjavanja, dok je ravnateljica navedene Klinike izv. prof. prim. dr. sc. Petrina Brečić, dr. med. u čak dva navrata u siječnju

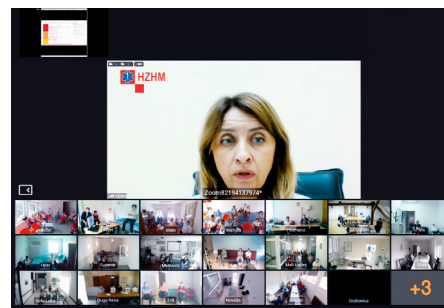
2021. održala predavanje o konceptu stresa i njegovom učinku na psihofizičko funkcioniranje. Pandemija bolesti COVID-19 i potresi u kontinentalnom dijelu Hrvatske ostavili su traga i na psihičko zdravlje naših sugrađana, stoga je izv. prof. prim. dr. sc. Petrina Brečić, dr. med. sudionicima objasnila razliku između ugroze i štetnog događaja te ih upozнала s nizom prilagodbenih reakcija i načina generiranja stresa.

Pregled hitnog pacijenta

„ABCDE pristupom može se u kratkom roku procijeniti zdravstveno stanje i stupanj hitnosti pacijenta“, istaknuo je Adis Keranović, dr. med. iz Objedinjenog hitnog bolničkog prijema Kliničkog bolničkog centra Zagreb na predavanju održanom u listopadu 2021. Termin za ovaj međunarodni standardizirani pregled hitnog pacijenta dolazi od engleske skraćenice, pri čemu A (*airway*) podrazumijeva pregled i procjenu dišnih putova, B (*breathing*) podrazumijeva procjenu disanja, C (*circulation*) procjenu krvotoka, D (*disability*) brzu neurološku procjenu, dok E (*exposure*) podrazumijeva razotkrivanje pacijenta.

Bolesti srca i krvnih žila

O arterijskoj hipertenziji, najčešćoj bolesti razvijenih zemalja i glavnom faktoru rizika za razvoj kardiovaskularnih bolesti govorila je na predavanju održanom u rujnu ove godine prim. mr. sc. Tajana Željčević Vrkić, dr. med. iz Poliklinike za prevenciju kardiovaskularnih bolesti i rehabilitaciju „Srčana“, a pomoćnik ravnateljice „Srčane“ izv. prof. prim. dr. sc. Mario Ivanuš, dr. med. održao je u veljači 2021. dva predavanja o indikacijama i interpretaciji nalaza 24-satnog snimanja EKG-a. Zamjenica ravnateljice HZHM-a prim. dr. sc. Ingrid

Predavanje prim. mr. sc. Tajane Željčević Vrkić, dr. med. iz Poliklinike za prevenciju kardiovaskularnih bolesti i rehabilitaciju „Srčana“

Bošan-Kilibarda, dr. med. i pomoćnik ravnateljice HZHM-a Damir Važanić, mag. med. techn. predstavili su osnovne mjere održavanja života uz upotrebu automatskog vanjskog defibrilatora (AVD) zdravstvenim djelatnicima na udaljenim lokacijama u lipnju 2021. Navedeni dvojac polaznicima je objasnio kako prepoznati iznenadni srčani zastoj te kako pravilno izvesti postupak oživljavanja uz upotrebu AVD uređaja.

Sezonske prijetnje

Uslijed toplinske bolesti, spektar poremećaja varira od blagih (toplotni edem, toplotni grčevi), preko srednje teških oblika (toplotna sinkopa, toplotna iscrpljenost) do toplotnog udara kao najtežeg oblika koji, ako se agresivno i brzo ne liječi, može rezultirati značajnim trajnim morbiditetom i mortalitetom, istaknuo je izv. prof. prim. dr. sc. Nenad Karanović, dr. med. s Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Splitu na predavanju održanom tik pred sezonu vrućina, u svibnju 2021. Mjesec dana ranije, na početku proljetne sezone alergija, ravnateljica Poliklinike za bolesti dišnog sustava mr. sc. Alma Rožman, dr. med. održala je predavanje *Alergije i alergijske bolesti dišnog sustava*. Iako alergija nije izlječiva, naglasila je tom prigodom, hiposenzibilizacijom ili specifičnom imunoterapijom može se smanjiti postojeći alergijski odgovor, prorijediti simptome i smanjiti potrebu za antialergijskim preparatima.

Antigenski test na COVID-19

S ciljem bržeg otkrivanja i izoliranja oboljelih te obrade njihovih kontakata koriste se brzi antigenski testovi, a kako ih pravilno primijeniti, zdravstvenim djelatnicima objasnile su Emilija Lazarević, bacc. med. techn., mag. educ. rehab. i Senka Kajčić, dr. med. iz Zavoda za hitnu medicinu Primorsko-goranske županije. Isto predavanje održano je dva puta, u siječnju i veljači 2021. godine, a predavačice su istaknule kako je brzi antigenski test koristan alat koji osigurava veću dostupnost testiranju i brže dobivanje rezultata u uvjetima kada su kapaciteti PCR testiranja kao zlatnog standarda COVID-19 dijagnostike preopterećeni.

Sva održana predavanja bodovana su sukladno pravilnicima nadležnih komora, a zahvaljujući videokonferencijskoj opremi HZHM-a bila su dostupna zdravstvenim djelatnicima u svim telemedicinskim pristupnim centrima uključenim u osnovnu Mrežu telemedicinskih centara.

Hitnjački antropolog

Goran Stokić: Hitnu treba voljeti, a ne odrađivati

U 37 godina rada u hitnoj medicini prošao je sve, od teških terena i zahtjevnih intervencija do mjesta predavača u Službi za edukaciju, projekte i razvoj Nastavnog zavoda za hitnu medicinu Grada Zagreba. O njegovoj ljubavi prema ovoj profesiji svjedoči i činjenica da je unazad dvije godine postao prva privatna osoba u Hrvatskoj koja posjeduje automatski vanjski defibrilator kako bi i van službe mogao spasiti život u slučaju iznenadnog srčanog zastoja. Specijalista u djelatnosti hitne medicine Gorana Stokića, bacc. med. techn. uspjeli smo uhvatiti između brojnih poslovnih obaveza i „privesti“ na ugodan razgovor o njegovoj dugogodišnjoj hitnjačkoj karijeri, ali i brojnim hobijima koji su mu proširili horizonte i obogatili ga dragocjenim iskustvima

› Od našeg zadnjeg razgovora prošlo je gotovo dvije godine. Jeste li otad upotrijebili vlastiti AVD uređaj?

Ne, nisam imao priliku upotrijebiti ga, rekao bih na tuđu sreću. No, to i dalje nije promijenilo moje mišljenje o potrebi posjedovanja AVD-a.

› Vaši su susjedi sigurno sretni što imaju takvog filantropa, a k tome još i medicinskog profesionalca u blizini.

Moram priznati da to ponekada predstavlja i problem. Ljudi se osjećaju slobodnima obratiti mi se za bilo koji tip zdravstvenog problema, od zdravstvenih tegoba pa do naručivanja za preglede i pretrage (smijeh).

› Zašto baš hitna medicina?

Sve je 1984. godine krenulo slučajno. Zaposlio sam se u zagrebačkoj Hitnoj pomoći i nakon kratkog vremena shvatio sam da je upravo to ono što me zadovoljava i čini sretnim. Naime, na hitnim intervencijama odmah vidite rezultate svog djelovanja, poput kardiopulmonalne reanimacije, zaustavljanja velikih krvarenja i sličnih situacija. Svojim postupcima vi doslovno spašavate život i vršite primarno zbrinjavanje tako da zbrinutog pacijenta dovezete do zdravstvene ustanove u kojoj će uslijediti daljnja obrada i skrb.

› U tadašnju Ustanovu za hitnu medicinsku po-

Goran Stokić, bacc. med. techn.

Foto: Osobni arhiv

moć Zagreb došli ste s 22 godine i zadržali se sve do danas. Za Vas doista vrijedi ona „Jednom hitnjak, uvijek hitnjak!“, zar ne?

Definitivno ste u pravu. No, to jednostavno morate voljeti! Rekao bih da hitnu medicinu morate živjeti. Tijekom svojih 37 godina rada susretao sam se i s kolegama koji su relativno brzo shvatili da to nije posao za njih. Neki čak i nakon jedne jedine odrađene službe.

› Možete li s našim čitateljima podijeliti koju anegdodu s početka karijere?

Kako u svakom poslu, uz ozbiljnu stranu, postoji i ona smiješna pa se tako sjećam svog prvog radnog dana u Hitnoj kada su me starije kolege uputile da odem kod glavnog medicinskog tehničara naoštriti „pilicu“ kojom su se nekada pilili ampulirani lijekovi. Naravno, to nije bilo zlonamjerno, već neka vrsta „inicijacije“ mladih tehničara.

Foto: Osobni arhiv

Kao član hrvatskog tima HMS-a Goran Stokić, bacc. med. techn. sudjelovao je na vježbi Terex 2010 u Italiji

› **Nacionalni ste instruktor za tečaj izvanbolničke hitne medicinske službe (HMS) i osnovnih mjera održavanja života odraslih uz upotrebu AVD uređaja te međunarodni instruktor ALS-a, ILS-a i BLS-a. Gdje ste se sve usavršavali?**

ERC-ov (European Resuscitation Council) instruktor za ALS, ILS i BLS postao sam još davne 2002. godine. U to vrijeme su se tečajevi provodili na engleskom jeziku jer nije bilo dovoljno instruktora s područja Hrvatske, a otad do danas sudjelovao sam na istima stotinjak puta. Nacionalni instruktor za tečajeve izvanbolničkog HMS-a Hrvatskog zavoda za hitnu medicinu sam od 2016. godine, dok sam nacionalni instruktor osnovnih mjera održavanja života odraslih uz uporabu AVD-a istog Zavoda postao 2017. godine.

› **Sudjelovali ste i u projektu Urban Search and Rescue (USAR). Možete li nam reći nešto više o tome?**

Republika Hrvatska dosad je sklopila 11 bilateralnih sporazuma s Mađarskom, Slovenijom, Bosnom i Hercegovinom, Poljskom, Slovačkom, Austrijom, Francuskom, Crnom Gorom, Makedonijom, Rusijom i Albanijom, koji definiraju obveze država potpisnica u slučaju primanja i upućivanja žurne pomoći. Nositelj navedenog projekta bila je tadašnja Državna uprava za zaštitu i spašavanje, a ja sam kao član hrvatskog tima HMS-a sudjelovao na međunarodnim vježbama EU-a Danubius 2009 u Rumunjskoj, Terex 2010 u Italiji te u Nizozemskoj. Cilj vježbi bio je pokazati spremnost za pružanje pomoći u katastrofama, a svaka je trajala po par dana. Vježbe su bile simulirane, ali više no realistične. Moj tim u nijednom trenutku nije znao kad će biti mobiliziran, kao ni o kakvoj se nesreći radi. Spavali smo u šatorima, tuširali se u vojnim kamionima namijenjenim tome, pacijente smo transportirali u prave bolnice... Jednostavno, nezaboravno. Zbilja neprocjenjivo iskustvo!

› **Danas radite kao predavač u Službi za edukaciju, projekte i razvoj Nastavnog zavoda za**

Foto: Osobni arhiv

Promocija postupka oživljavanja uz upotrebu AVD uređaja na zagrebačkom Trgu Petra Preradovića

„ Na hitnim intervencijama odmah vidite rezultate svog djelovanja, poput kardiopulmonalne reanimacije, zaustavljanja velikih krvarenja i sličnih situacija

hitnu medicinu Grada Zagreba. Koliko često provodite edukacije?

Činjenica je da su se edukacije prorijedile iz dobro nam poznatih epidemioloških razloga. Prije pandemije, edukacije su se provodile svakodnevno; velikim dijelom za djelatnike Nastavnog zavoda za hitnu medicinu Grada Zagreba, ali i za građane. Redovito smo održavali edukacije za članove letačkog i kabinskog osoblja Croatia Airlinesa, Javne vatrogasne postrojbe Grada Zagreba, Veleposlanstva Ujedinjene Kraljevine Velike Britanije i Sjeverne Irske u RH, predavačima predmeta Hitna medicinska stanja u srednjim medi-

„ Hitnu medicinu morate živjeti. Tijekom svojih 37 godina rada susretao sam se i s kolegama koji su relativno brzo shvatili da to nije posao za njih

cinskim školama, farmaceutima zagrebačkih ljekarni i mnogim drugima. Nadam se da će se ova epidemiološka situacija ubrzo smiriti te da ćemo s tim edukacijama nastaviti.

› **Što Vam je draže - adrenalin s intervencijama ili prenošenje znanja i iskustava mladim kolegama?**

Iskreno, teško mi je odlučiti. I jedno i drugo ima svoje čari. Naime, na intervenciji ste u direktnom kontaktu s unesrećenim i odmah možete vidjeti rezultate svojih postupaka. Kada prenosite znanje, to činite u nadi da će znanje koje prenesete biti u pravom trenutku primijenjeno. Moje je geslo: „Znanje se množi dijeljenjem“. I u jednom i u drugom slučaju dajem se u potpunosti. No, kad malo bolje razmislim, ipak je adrenalin s pravih intervencija intenzivniji.

› **Na što obavezno skrenete pozornost kolegama koji tek počinju svoju karijeru u HMS-u i što biste poručili svima koji se žele baviti ovom plemenitom djelatnošću?**

Nakon odrađene edukacije koja se tiče medicinskog dijela, puno je toga na što im obratim pozornost, a vezano je za životne situacije. Uvijek napominjem da Hitnu treba voljeti, a ne odrađivati. Obavezno im skrenem pozornost na medicinsku dokumentaciju; savjetujem ih da zapišu apsolutno sve pa čak i ono što im se u tom trenu čini nebitnim. Jer sve što je učinjeno, a nije evidentirano - kao da i nije napravljeno. Također, moj čest savjet mladim kolegama je da se prema svakom pacijentu ophode kao da se radi o njezima bliskoj osobi.

› **Osnivač ste nesvalikidajšnjeg muzeja koji se nalazi u Vašem Zavodu te za koji brižno i sistematično prikupljate eksponate. O čemu je riječ?**

U nekadašnjoj Ustanovi za hitnu medicinsku pomoć Zagreb šefica mi je bila prim. dr. sc. Ingrid Bošan-Kilibarda, dr. med. s kojom sam započeo prikupljati kramuriver ili staru kramu, kako su to tada nazivali naši suradnici, odnosno medicinske instrumente i opremu koju je zagrebačka Hitna koristila u svom radu, a koje smo uspješno sačuvali. Riječ je o ventilato- >>

” Kada prenosite znanje, to činite u nadi da će znanje koje prenesete biti u pravom trenutku primijenjeno

» rima, defibrilatorima, stroju za vanjsku masažu srca, EKG uređajima, lutkama i opremi za edukaciju te literaturi. Neke od eksponata smo zatekli na radnom mjestu te prilikom preseljenja u novu zgradu Zavoda ponijeli sa sobom i formirali svojevrsni muzej. Danas se svi ponose prikupljenim eksponatima i priznaju da nije bilo primarijus Bošan-Kilibarde i mene, ničega od toga ne bi bilo.

» **Koliko eksponata ste dosad nabavili i koji je najstariji?**

Najstariji eksponat je jedini sačuvani primjerak *Službenih propisa za osoblje Dobrovoljnog društva za spasavanje u Zagrebu*, preteče današnjeg Nastavnog zavoda za hitnu medicinu Grada Zagreba. Primjerak je iz 1909. godine, godine osnutka Društva, a tada definirani propisi niti malo ne zaostaju za današnjim propisima. Iznimno sam ponosan na taj eksponat. Muzej raspolaže i transportnim ventilatorom iz 1960. godine, a u zbirci se nalazi i prvi defibrilator koji je Zavod koristio prije otprilike 40 godina. Za razliku od današnjih defibrilatora, potonji isporučuje izmjeničnu struju od 220 do 660 volti. Nadalje, imamo i edukacijske eksponate, poput dobro poznate lutke Ane za vježbu oživljavanja koju je, za razliku od današnjih modela za vježbanje kliničkih vještina, potrebno napuhati zrakom kako bi se koristila.

» **Rad u HMS-u iznimno je stresan i odgovoran. Jesu li Vam brojni hobiji lijek za stres?**

Kako već dugo radim u Nastavnom centru, ne susrećem se svakodnevno s iznimno stresnim situacijama kao kolege koji su na „cesti“, no sjećanja s terena su i dan danas prisutna. Izuzetno je teško, rekao bih nemoguće, isključiti se u potpunosti i djelovati samo profesionalno. Posebice kada se radi o djeci, teškim prometnim nesrećama, nasilnoj smrti - što je sve *hitnjačka* svakodnevnica. Većina nas s kolegama razgovara o proživljenom stresu, što doista pomaže. Ponekada stres bude toliko jak da nastavak rada predstavlja snažan psihički napor. Oslobođanje od stresa je, rekao bih, vrlo individualno. Osobno mi je najbolji način opuštanja bio otići na folklornu probu, isplesati se, podružiti i na neki način zaboraviti prethodno proživljeno.

» **Plesali ste u folklornom ansamblu, ali ga i vodili. Možete li nam reći o kojem ansamblu je**

Goran Stokić, bacc. med. techn. i prim. dr. sc. Ingrid Bošan-Kilibarda, dr. med. osnivači su nesvakidašnjeg muzeja zagrebačkog Zavoda

Foto: Osobni arhiv

Prvi defibrilator korišten u zagrebačkoj Stanici za hitnu medicinsku pomoć

riječ te usporediti ta dva iskustva?

Plesao sam u Folklornom ansamblu *Zagreb-Markovac* od 1987. do 2000., kada sam se prestao aktivno baviti folklorom. No, još nekoliko godina nakon toga sudjelovao sam u radu ansambla, kad god su mi to obve-

ze dozvoljavale. S ansamblom sam proživio pregršt lijepih trenutaka, proputovao cijelu Europu... Osim plesanjem, okušao sam se i u vođenju ansambla. Riječ je o Kulturno-umjetničkom društvu *Mičevac* koji sam vodio sedam godina. Rekao bih da je plesati puno lakše nego voditi jedan ansambl jer osim što ste voditelj, često ste i koreograf i kostimograf.

» **Kako nastaje koreografija i koliko je potrebno da bi se usavršila jedna koreografija?**

Da bi se postavila jedna koreografija neophodno je poprilično znanja, istraživanja, razgovora sa starijim osobama koje žive u području iz kojeg pripremate koreografiju. Posebna se pozornost obraća na njihova kazivanja - kako je to nekad bilo, a ista čine koreografiju autentičnijom. Svakako je i odabir glazbe ključan za postavljanje koreografije. Sve u svemu, mukotran posao koji ponekada traje mjesecima, a onda su još potrebni mjeseci za uvježbavanje iste.

» **Pratite li i danas neka folklorna društva i možete li izdvojiti neka koja Vam se sviđaju?**

Svakako da pratim. Doduše, u manjoj mjeri nego ranije, ali sam u tijeku. Definitivno bih kao vrhunske amaterske ansamble izdvojio *FA Zagreb-Markovac* u kojem sam i stasao kao plesač, zatim Zagrebački folklorni ansambl *dr. Ivana Ivančana* i Folklorni ansambl *Ivan Goran Kovačić*.

” Muzej raspolaže transportnim ventilatorom iz 1960. godine, a u zbirci se nalazi i prvi defibrilator koji je Zavod koristio prije otprilike 40 godina

» **Kako vidite budućnost folkloru u Hrvatskoj? Je li folklor svojevrsni stup identiteta društva?**

Folklorna društva svakako ulažu izuzetne napore kako bi se očuvao hrvatski tradicionalni ples, narodne nošnje... Lijepo ste to rekli, folklor je stup identiteta društva - složio bih se s tom postavkom. Nažalost, usudio bih se reći da je sve manje mladih ljudi zainteresirano za ovu vrstu očuvanja tradicije.

» **Je li folklor fizički zahtjevan?**

Iznimno je zahtjevan i naporan. Traži dobru fizičku spremu zbog treninga koji se održavaju četiri puta tjedno i podrazumijevaju dva do tri sata aktivnog plesanja, a prije turneja i češće.

» **Kako ste uspjeli uskladiti tako zahtjevan hobi s još zahtjevnijim poslom?**

Kada sam se počeo baviti folklorom još nisam imao toliko poslovnih obaveza, predavanja, tečajeva... Dok poslovne obveze nisu prevladale, bavljenje folklorom mi je predstavljalo izuzetno veselje.

» **Bavite se i fotografijom. Kako i kada ste se počeli baviti fotografijom?**

Fotografija mi je od rane mladosti bila izazov. Već u osnovnoj školi sam za rođendan dobio prvi fotoaparata, tada opće poznat i većini dostupan *Smena 8*. Za razliku od današnjih digitalnih fotoaparata na kojima odmah možete vidjeti rezultat snimljenog kadra, ne-

” S Folklornim ansamblom Zagreb-Markovac proživio sam pregršt lijepih trenutaka i proputovao cijelu Europu

kada je to trajalo puno dulje - dok god niste potrošili film te dok fotografije nisu bile izrađene. A ta neizvjesnost itekako je imala svojih čari!

› Što najviše volite fotografirati? Prirodu, portrete ili spontane trenutke u prolazu?

Volim fotografirati ono što mi se u datom trenutku učini zanimljivim. Gotovo nikada ne planiram i ne čekam određenu situaciju. Volim prirodu, pejzaže, prirodne fenomene i vrlo često izbjegavam ljude na tim fotografijama, osim ako se ne radi o nekim društvenim događanjima kada su ljudi u prvom planu.

› Nosite li fotoaparata uvijek sa sobom?

S obzirom na to da je poprilično velik, moram priznati da rijetko imam fotoaparat uz sebe. Uglavnom je to ciljano kada idem na godišnji odmor, putovanja i slično. Ali danas je tehnologija toliko napredovala da ako naletim na nešto što mislim da bi trebalo ovjekovječiti, posegnem za mobilnim telefonom. Neusporediva je kvaliteta fotografije u odnosu na klasični fotoaparat, ali trenutak ipak bude zabilježen.

› Dolaskom pametnih mobitela i društvenih mreža fotografija je postala sveprisutna. Kako Vi doživljavate fotografiju danas i kakvu joj budućnost previdate?

Znamo svi da ovisnost o pametnim telefonima i društvenim mrežama danas nije nikakva novost. Mišljenja sam kako već danas s kvalitetnim mobilnim telefonom, možete napraviti vrhunsku fotografiju uz vrlo malo znanja o digitalnoj fotografiji. No, držim da je za pravog ljubitelja fotografije klasični fotoaparat ipak nezamjenjiv.

› Možemo li očekivati neku izložbu Vaših fotografija?

Nisam se nikada bavio tom mišlju. Činjenica je da u svojoj arhivi imam na tisuće fotografija iz kojih bi se svakako dalo probati dovoljno i za nekakvu izložbu. No, neke od fotografija su već i ugledale svjetlost dana u različitim izdanjima poput brošura Hrvatske matice iseljenika, monografije Nastavnog zavoda za hitnu medicinu grada Zagreba i slično.

› Nisu Vam strane ni brojne etno radionice. Na kojima ste sve sudjelovali?

Da, kako sam se dugo bavio folklorom, već deset godina zaredom sudjelujem u radu etno radionice koja se tradicionalno održava u Pučišćima na otoku Braču. Radionica se bavi tradicionalnom izradom narodnih nošnji i tradicionalnog nakita.

Nastup Folklornog ansambla Zagreb-Markovac u Hrvatskom narodnom kazalištu u Zagrebu

Foto: Osobni arhiv

Porto, Portugal

Foto: Osobni arhiv

Most u Portu

Foto: Osobni arhiv

› Da niste medicinski tehničar, bili bi - što?

Vrlo vjerojatno etnolog i antropolog. Oduvijek me zanimalo proučavanje kulture pojedinih naroda.

› Također ste i poliglot. Koje sve jezike govorite?

Ne bih se nazvao poliglottom. Osim materinjeg hrvatskog, služim se engleskim i slovačkim, a savršeno govorim albanski jezik. Jednom prilikom naš Zavod posjetila je delegacija na čelu s ministrom zdravstva Republike Albanije koja je bila više nego oduševljena kada sam progovorio albanski. U svakom slučaju, nije bilo potrebe za prevoditeljem.

Mišljenja sam da je veliko bogatstvo poznavanje bilo kojeg jezika uz materinji.

› Iako nas je trenutna epidemija bolesti COVID-19 naučila da ne planiramo previše unaprijed, imate li koju radionicu u planu ili novi hobi u kojem se želite okušati?

Trenutno ne razmišljam o nečem novom. Ali mirovina mi se relativno bliži... Preostalo mi je još samo šest godina rada, pa ću onda imati dovoljno vremena, nadam se, za započeti neka nova poglavlja u svom životu.

Velika prometna nesreća

Brz i efikasan medicinski odgovor

Autori: Branka Bardak, dr. med., prim. Boris Hrečkovski, dr. med., Marijan Bašić, mag. med. techn. i doc. prim. dr. sc. Josip Samardžić, dr. med.

Jedna od najstrašnijih prometnih nesreća na hrvatskim prometnicama dogodila se u ranim jutarnjim satima 25. srpnja 2021. kada je autobus kosovskih registarskih oznaka na relaciji Frankfurt - Priština sa 67 putnika i dva vozača sletio s kolnika autoceste A3 kod Slavenskog Broda. Deset osoba smrtno je stradalo, 15 ih je teško, a 29 lakše ozlijeđeno. Strašan

prizor na mjestu nesreće šokirao je i najiskusnije djelatnike žurnih službi koje su prve stigle na teren. Za koordiniran, brz i efikasan medicinski odgovor zaslužni su Zavod za hitnu medicinu Brodsko-posavske županije i Opća bolnica „Dr. Josip Benčević“ Slavonski Brod. Kronologiju medicinskog zbrinjavanja ove tragične prometne nesreće pročitajte u nastavku

Operativno-komunikacijski centar Policijske uprave brodsko-posavske zaprimio je 25. srpnja 2021. u 6:19 dojavu o prometnoj nesreći na autocesti A3 Bregana - Lipovac, na južnom prometnom traku, kod zapadnog ulaza u Slavonski Brod u smjeru Vinkovaca. U 6:23 ista je prosljeđena Medicinskoj prijavno-dojavnoj jedinici (MPDJ) Zavoda za hitnu medicinu Brodsko-posavske županije, a medicinski dispečer na intervenciju je uputio najbliži tim hitne medicinske službe (HMS) iz Slavenskog Broda koji je na mjesto nesreće stigao u 6:34.

Odmah po dolasku, prvi tim HMS-a poslao je MPDJ-u takozvani *window report*, odnosno izvješće s mjesta nesreće u kojem je naveo da je riječ o velikoj nesreći u kojoj je uslijed prevrtanja autobusa više osoba ozlijeđeno. MPDJ je promptno na mjesto intervencije uputio drugi tim HMS-a iz Slavenskog Broda, ali i timove HMS-a iz Vrpolja, Lužana, Nove Gradiške i Okučana, a potom je o nesreći obavijestio ravnatelja Zavoda za hitnu medicinu Brodsko-posavske županije, Opću bolnicu „Dr. Josip Benčević“ Slavonski Brod, Opću bolnicu Nova Gradiška i Krizni stožer Ministarstva zdravstva. Nakon kratkog obilaska mjesta nesreće, prvi tim poslao je MPDJ-u METHANE izvješće koje je prosljeđeno u spomenute bolnice i

u Krizni stožer Ministarstva zdravstva. Ujedno, medicinski dispečeri bili su svjesni da je u 7 sati redovna izmjena smjena te su djelatnike koji su tada došli u službu u Ispostavu Slavonski Brod, raspodijelili u dva dodatna tima koji su sudjelovali u zbrinjavanju i transportu ozlijeđenih.

Primarna trijaža

Po dolasku drugog tima HMS-a na mjesto intervencije, medicinski zapovjednik mjesta nesreće (Medical Incident Commander - MIC) postao je Dragan Sljepčević, dr. med., specijalist hitne medicine s iskustvom rada u izvanbolničkom i bolničkom HMS-u te završenim tečajem *Medicinski odgovor na veliku nesreću (Medical Response to Major Incidents) - Cro-MRMI*. Upravo taj tečaj priprema zdravstvene djelatnike, ali i pripadnike drugih žurnih službi, na brz i kvalitetan odgovor sustava na složene krizne situacije.

Djelatnici HMS-a na terenu su zatekli autobus na kat prevrnut na desni bok na travnjaku uz autocestu. Oko njega su se nalazila tijela preminulih, a preživjeli putnici su hodali, sjedili ili ležali na travi. Dio putnika još uvijek se nalazio u autobusu iz kojeg su ih izvlačili pripadnici Javne va-

trogasne postrojbe Slavonski Brod. Medicinski djelatnici HMS-a odmah su pristupili primarnoj trijaži temeljem koje su utvrdili da je deset osoba preminulo – trijažna kategorija IV. („crni“), dok su tri osobe zadobile ozljede trijažne kategorije I. („crveni“), a 12 osoba ozljede trijažne kategorije II. („žuti“). Ukupno 44 osobe svrstane su u trijažnu kategoriju III. („zeleni“).

Sekundarna trijaža

Nakon primarne trijaže, djelatnici HMS-a proveli su sekundarnu trijažu, odnosno opskrbu pacijenata kojima je tada pružena najnužnija terapija – zbrinjavanje dišnog puta, disanja i cirkulacije. Po dolasku timova koji su sudjelovali u transportu pristupilo se imobilizaciji. Sekundarnom trijažom su kod 29 osoba trijažne kategorije III. utvrđene i zbrinute lakše tjelesne ozljede, ogrebotine, posjekotine i sl.

Teško ozljeđene osobe timovi HMS-a su, prema odluci medicinskog zapovjednika mjesta nesreće, prevezli u Opću bolnicu „Dr. Josip Benčević“ u Slavonskom Brodu na daljnje liječenje. Doktor Sljepčević je svoju odluku temeljio na činjenici da je udaljenost između mjesta nesreće i slavon-

skobrodske bolnice relativno mala (oko deset minuta vožnje uz korištenje zvučne i svjetlosne signalizacije) te da navedena bolnica ima dovoljno kirurga i anesteziologa, ali i operacijskih sala za kvalitetno medicinsko zbrinjavanje ozlijeđenih pacijenata trijažne kategorije I. i II.

Na terenu osam timova HMS-a

Nakon što su 42 pacijenta prevezli u Objedinjeni hitni bolnički prijem (OHBP) Opće bolnice „Dr. Josip Benčević“ Slavonski Brod, pomoćnik ravnatelja Zavoda za hitnu medicinu Brodsko-posavske županije Marijan Bašić, mag. med. techn., koji je bio u kontaktu s ravnateljima županijskih bolnica, javio je djelatnicima HMS-a na terenu da preostala dva pacijenta prevezu u Opću bolnicu Nova Gradiška gdje im je pružena odgovarajuća medicinska skrb.

U odgovoru na veliku nesreću sudjelovalo je osam timova HMS-a s ukupno 22 djelatnika te županijski MPDJ. Djelatnici brodsko-posavskog Zavoda uspješno su zbrinuli i u bolnicu prevezli ukupno 44 pacijenta I., II. i III. trijažne kategorije („crvene“, „žute“ i „zelene“). Načelno, pacijente III. trijažne kategorije ne transportira se u najbližu bolnicu. Međutim, u auto-

Strašan prizor na mjestu nesreće šokirao je i najiskusnije djelatnike žurnih službi

Foto: Mario Boić

» busu je bilo najčešće više članova jedne obitelji koji nisu željeli biti razdvojeni. Uz to, a uzevši u obzir tragične razmjere ove prometne nesreće, svima im je bila potrebna psihološka pomoć. Osim toga, zdravstvenim djelatnicima bila je otežana komunikacija budući da je većina pacijenata bila s albanskog govornog područja te je daljnje sporazumijevanje zahtijevalo prevoditelja. Brigu za 15 osoba trijažne kategorije III. („zeleni“) koji nisu bili ozlijeđeni preuzeli su, u dogovoru s medicinskim zapovjednikom mjesta nesreće, djelatnici Policijske uprave brodsko-posavske. Posljednji pacijent s mjesta nesreće za bolnicu u Novoj Gradiški krenuo je u 8:50.

Mobilizacija bolnice

Dok je izvanbolnički HMS zbrinjavao pacijente na terenu, odmah po primitku METHANE izvješća s informacijama o točnom mjestu velike prometne nesreće, broju žrtava i vrsti ozljeda te broju timova HMS-a na terenu, Opća bolnica „Dr. Josip Benčević“ Slavonski Brod proglasila je parcijalnu (žutu) mobilizaciju u 6:45. Zapovjednik Bolničke zapovjedne grupe (BZG), ravnatelj slavonskobrodске bolnice doc. prim. dr. sc. Josip Samardžić, dr. med. i operativni zapovjednik BZG-a, zamjenik ravnatelja prim. Boris Hrečkovski, dr. med. o cjelokupnoj situaciji i planu rada obavijestili su Krizni stožer Ministarstva zdravstva.

Bolnica je promijenila organizaciju i metodologiju rada kako bi pružila potreban medicinski odgovor na veliku nesreću razine I. OHBP je oslobođen kako bi u njemu primarnu i sekundarnu bolničku trijažu mogao napraviti kirurg traumatolog uz pomoć abdominalnog i vaskularnog kirurga te anesteziologa.

Formirano je sedam trauma timova za rad u OHBP-u. Uz medicinsko osoblje koje je bilo u smjeni u trenutku nesreće, a koje je zadržano na poslu dok se ne zbrinu svi ozlijeđeni prema protokolima masovne nesreće, od kuće je dodatno pozvano osoblje na ispomoć. Riječ je o tri medicinske sestre instrumentalke, pet kirurških medicinskih sestara, dva kirurga, dva internista, pet medicinskih sestara iz Službe za internističke djelatnosti, otorinolaringolog i medicinski tehničar, psihijatar te administrator za pomoć u radu BZG-a.

Brojni operacijski zahvati

Prvi pacijenti u OHBP slavonskobrodске bolnice stigli su u 6:55, a nakon bolničke trijaže i zbrinjavanja ozlijeđenika prema ATLS (Advanced Trauma Life Support) protokolu upućeni su na daljnju dijagnostiku, hitan operacijski zahvat, Jedinicu intenzivnog liječenja ili na odjele Službe za kirurške djelatnosti. Na bolničko liječenje ukupno su zaprimljene 42 osobe, a 15 ih je bilo teško ozlijeđeno. Od 15 teško ozlijeđenih, dvije su osobe primljene u Jedinicu intenzivnog liječenja, a svi ostali na odjele Službe za kirurške djelatnosti. Svi zaprimljeni pacijenti testirani su BAT testom na SARS-CoV-2, a svi nalazi su bili negativni. Postupak je ponovljen i pri otpustu svakog pacijenta iz bolnice i tada su, također, svi nalazi bili negativni. Na dan primitka pacijenata, odnosno velike nesreće, liječnici slavonskobrodске bolnice izveli su osam operativnih zahvata na pet pacijenata u općoj anesteziji te 15 operativnih zahvata u lokalnoj anesteziji. Zapovjednik BZG-a je u 12 sati kući pustio medicinsko osoblje koje je ostalo iz prijašnje smjene.

Nakon što su s Kriznim stožerom Ministarstva zdravstva održali konferenciju za medije, predstavnici BZG-a su u 14:30 s djelatnicima Hrvatskog Crvenog

Stradale u prometnoj nesreći obišli su premijeri Kosova i Hrvatske, Albin Kurti i Andrej Plenković, s ministrima

Foto: Opća bolnica „Dr. Josip Benčević“ Slavonski Brod

križa formirali informacijski centar u kojem su se objedinjavale informacije svih relevantnih službi za pozive članova obitelji stradalih i ozlijeđenih. Uz zbrinjavanje velike nesreće, djelatnici Opće bolnice „Dr. Josip Benčević“ Slavonski Brod u 16:30 zaprimili su i šestogodišnju djevojčicu koju je pregazio traktor s težinom ozljede prema ISS skoru od 48. Nakon hitnog CT-a, djevojčica je operirana te u dogovoru s Kriznim stožerom Ministarstva zdravstva prebačena u Kliniku za dječje bolesti Zagreb.

Nakon inicijalnog bolničkog zbrinjavanja pacijenata 25. srpnja 2021., liječnici slavonskobrodske bolnice izveli su operacijske zahvate (preko 15 plastično-rekonstruktivnih i traumatoloških zahvata) na još četiri pacijenta iz prometne nesreće. Posljednji pacijent otpušten je iz Opće bolnice „Dr. Josip Benčević“ Slavonski Brod na daljnje liječenje u SR Njemačku 9. rujna 2021. godine, 48 dana nakon prometne nesreće. Ujedno, taj pacijent je po dijagnozama bio najteži pacijent kojeg su liječnici slavonskobrodske bolnice zaprimili nakon prometne nesreće. Liječen je na Jedinici intenzivnog liječenja, a u Njemačku je transportiran uz liječničku pratnju.

Značaj kontinuirane edukacije

Svojim tragičnim ishodom ova prometna nesreća šokirala je cijelu Hrvatsku te zavila u crno brojne kosovske obitelji. U ovakvim situacijama na vidjelo izlazi važnost intenzivne suradnje svih žurnih službi i značaj kontinuirane edukacije zdravstvenih djelatnika koja im omogućava kvalitetno reagiranje i rasuđivanje te znanja potrebna za pružanje najstručnije pomoć u najkraćem mogućem roku. Besprijekorna sinkroniziranost timova bolničkog i izvanbolničkog HMS-a izravan je rezultat gore spomenutog tečaja Cro-MRMI. Tečaj, koji se održava upravo u Slavanskom Brodu, provode Hrvatski zavod za hitnu medicinu, Krizni stožer Ministarstva zdravstva, slavonskobrodska bolnica i Hrvatsko društvo za medicinu katastrofe s ciljem pravodobnog, kvalitetnog i efikasnog odgovora na krizne situacije te pravilne sanacije njezinih posljedica. Edukacija je usmjerena na praktičan rad kojim se najbolje i najbrže usvajaju nove vještine, nužne za kvalitetno suočavanje s velikim nesrećama i katastrofama.

PREDSJEDNIČKA MEDALJA „SVETE TEREZIJE“

Predsjednica Republike Kosova Vjosa Osmani-Sadriu uručila je premijeru Republike Hrvatske Andreju Plenkoviću i ravnatelju Opće bolnice „Dr. Josip Benčević“ Slavonski Brod doc. prim. dr. sc. Josipu Samardžiću, dr. med. predsjedničku medalju „Svete Terezije“ u znak zahvale za pomoć koju je Hrvatska pružila kosovskim državljanima nakon strašne prometne nesreće kod Slavonskog Broda.

Hrvatska delegacija na čelu s predsjednikom Vlade Andrejom Plenkovićem bila je u službenom posjetu Republici Kosovo u studenom 2021. godine, a osim predsjednice Kosova, hrvatskim liječnicima još jednom zahvalio je i kosovski premijer Albin Kurti.

Da imaju ta znanja i vještine djelatnici Zavoda za hitnu medicinu Brodsko-posavske županije i Opće bolnice „Dr. Josip Benčević“ Slavonski Brod pokazali su prilikom zbrinjavanja ove stravične prometne nesreće. Naime, 25. srpnja 2021. godine na mjestu nesreće svim pacijentima pružena je pravodobna hitna medicinska skrb te su svi uspješno transportirani i zaprimljeni u slavonskobrodsku bolnicu gdje im je pružena odgovarajuća bolnička skrb.

Na profesionalnom radu djelatnicima županijskog Zavoda i slavonskobrodske bolnice zahvalio je i kosovski premijer Albin Kurti koji je s premijerom Andrejom Plenkovićem obišao stradale u prometnoj nesreći, ali i kosovski ministri zdravstva i unutarnjih poslova, Arben Vitia i Xhelal Svecle, te veleposlanik Kosova Gëzim Kasapolli. Pohvale su stigle i od našeg premijera i ministra zdravstva, te od onih najvažnijih, a to su pacijenti.

Prometna nesreća kod Slavonskog Broda potvrdila je da RH raspolaže s modernim sustavom hitne medicine čiji su opremljeni, educirani i motivirani djelatnici spremni koordinirano odgovoriti i na ovako velik profesionalni izazov.

HRVATSKI ZAVOD
ZA HITNU MEDICINU

 www.hzhm.hr

 www.facebook.com/hrvatskizavodzahitnumedicinu